

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача **Нортенко Олександр Вячеславівни**

(ПІБ)

академічної групи **072-21-1 (денна форма навчання)**

(шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

на тему **«Формування витрат діяльності підприємства і їх вплив на фінансові результати (на прикладі ТОВ «Кампі Логістик»)»**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	проф. Соляник Л.Г.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2025

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

О.В. УСАТЕНКО

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2025 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

здобувачу **Нортенко Олександрі Вячеславівні** академічної групи **072-21-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)

на тему: **«Формування витрат діяльності підприємства і їх вплив на фінансові результати (на прикладі ТОВ «Кампі Логістик»)»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **01.05.2025р. №330-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	05.05.2025- 06.05.2025
Розділ 1	Теоретичні основи формування витрат підприємства	07.05.2025- 13.05.2025
Розділ 2	Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «Кампі Логістик»	14.05.2025- 20.05.2025
Розділ 3	Перспективні напрями оптимізації витрат ТОВ «Кампі Логістик»	21.05.2025- 27.05.2025
ВИСНОВКИ	Підведено результати дослідження та сформульовано висновки та пропозиції	28.05.2025- 29.05.2025
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	30.05.2025- 01.06.2025

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Л.Г.Соляник

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 21.04.2025 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 02.06.2025 р.

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

О.В.Нортенко

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Нортенко О. В. – Формування витрат діяльності підприємства і їх вплив на фінансові результати (на прикладі ТОВ «Кампі Логістик»). – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2025.

Мета кваліфікаційної роботи – обґрунтування теоретико-методологічних основ формування витрат підприємства та виявлення напрямів їх оптимізації.

У вступі представлено характеристику ступеня розробленості даної проблеми, визначено мету та завдання, предмет та об'єкт дослідження; представлена теоретико-методологічна база, визначено практичну значимість дослідження.

У першому розділі досліджено економічну сутність витрат підприємства, методичні підходи до їхнього оцінювання та оптимізації.

У другому розділі оцінено структуру й динаміку витрат ТОВ «Кампі Логістик», надано оцінку його фінансово-економічній діяльності.

У третьому розділі визначаються основні проблеми та пропонуються заходи щодо оптимізації витрат підприємства, спрямовані на зміцнення фінансового стану підприємства.

Отримані результати дослідження можуть бути впроваджені в діяльність ТОВ «Кампі Логістик» з метою удосконалення структури витрат, що сприятиме зміцненню фінансової стійкості підприємства.

ТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО, ВИТРАТИ, СОБІВАРТІСТЬ,
ФІНАНСОВИЙ СТАН, ОПТИМІЗАЦІЯ, ПРОЄКТ.

ABSTRACT

Nortenko O. V. – Formation of enterprise operating costs and their impact on financial results (based on the example of Campi-Logistic LLC). – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2025.

The purpose of the qualification work is to substantiate the theoretical and methodological foundations of the formation of enterprise costs and identify areas for their optimization.

The first section examines the economic nature of the enterprise's costs, methodological approaches to their assessment and optimization.

The second section assesses the structure and dynamics of the costs of Campi-Logistic LLC, and provides an assessment of its financial and economic activities.

The third section of the qualification work identifies the main problems and proposes measures to optimize the company's costs, aimed at strengthening the financial condition of the company.

The results of the study can be implemented in the activities of Camp Logistics LLC in order to improve the cost structure, which will contribute to strengthening the financial stability of the enterprise.

AUTOTRANSPORT COMPANY, EXPENSES, COST, FINANCIAL STATUS, OPTIMIZATION, PROJECT.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна сутність витрат та їх класифікація	8
1.2. Сутність та методи калькулювання на підприємстві	17
1.3. Оцінка витрат та методичні підходи до їх оптимізації	21
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТОВ «КАМПІ ЛОГІСТИК»	28
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	28
2.2. Аналіз структури та динаміки витрат підприємства	35
2.3. Оцінка фінансового стану підприємства	42
Висновки до розділу 2	51
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ТОВ «КАМПІ ЛОГІСТИК»	53
3.1. Організаційне забезпечення оптимізації витрат підприємства	53
3.2. Економічна доцільність оптимізації витрат за проектом	61
Висновки до розділу 3	70
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах активного розвитку економіки нашої країни, витрати відіграють ключову роль у досягненні необхідного фінансового результату для будь-якого бізнесу. Кінцевий прибуток підприємства напряду залежить від ефективного управління витратами, що є критичним процесом.

Успіх підприємства значно залежить від правильного формування собівартості, оскільки витрати на виробництво та реалізацію продукції визначають справедливую ринкову ціну. Інформація про собівартість виступає основою для прогнозування і управління виробництвом та загальними витратами підприємства. Фінансовий результат діяльності підприємства залежить від правильності ведення обліку витрат та визначення собівартості виробленої продукції або послуг. Тому питання формування та розподілу витрат підприємств в даний час є найактуальнішими.

Предмет дослідження – наукові засади, методичні підходи та практичні аспекти формування та розподілу витрат ТОВ «Кампі Логістик».

Об'єкт дослідження – процеси формування, розподілу та оптимізації витрат підприємств в сучасних умовах.

Метою кваліфікаційної роботи – є обґрунтування теоретико-методологічних основ формування витрат підприємства та виявлення напрямів їх оптимізації.

Поставлена мета визначила вирішення конкретних теоретичних, методологічних та практичних завдань дослідження:

- систематизувати існуючі наукові положення теорії витрат та методів управління витратами, для визначення переваг та недоліків кожного з методів;
- надати теоретичне визначення чинників, які впливають на формування та розподіл витрат підприємства;
- надати організаційну характеристику ТОВ «Кампі Логістик»;
- проаналізувати формування та розподіл витрат підприємства;

- оцінити фінансовий стан підприємства;
- розробити проєкт оптимізації витрат підприємства та обґрунтувати його ефективність.

Методи дослідження. Методичний апарат дослідження включає методи функціонального, системно-структурного, факторного і порівняльного аналізу. Методологічним інструментарієм виступають графічний, статистичний та економіко-математичні методи обробки інформації.

Інформаційна база дослідження склали законодавчі та нормативні акти України, аналітичні огляди наукової літератури та публікації матеріалів конференцій, інформація мережі Інтернет, дані фінансової звітності досліджуваного підприємства.

Прикладна цінність роботи полягає у можливості застосування розроблених заходів щодо оптимізації витрат у практичній діяльності підприємства ТОВ «Кампі Логістик».

Апробація результатів дослідження. Оприлюдненні на Міжнародній конференції для студентів та молодих науковців «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи» 23-24 квітня 2025 року.

Особистий внесок полягає у самостійному виконанні аналізу та впровадженні запропонованих автором заходів щодо оптимізації витрат на ТОВ «Кампі Логістик».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Структура роботи складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що включає 33 джерел, 2 додатків, які доповнюють дослідження. Робота містить 20 таблиць, 8 рисунків. Загальний обсяг роботи складає 82 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність витрат та їх класифікація

Розуміння природи та сутності витрат тісно пов'язане з певним етапом розвитку економічних та виробничих відносин у суспільстві. Протягом багатьох років у дослідженнях провідних фахівців у галузі економічного аналізу велике місце відводиться вивченню особливостей впливу витрат на основні результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

Ціллю будь-якого підприємства є отримання прибутку – різниці між отриманими доходами та виробленими витратами. Таким чином, чим більші доходи і менші витрати, тим більший прибуток. Тому успіх діяльності підприємства залежить від того, чи воно може впливати на ці два чинники. Якщо відповідь позитивна, то таке підприємство можна назвати конкурентоспроможним, водночас впливати на ціну ринку не завжди можливо. Дохід підприємства залежить, насамперед, від ціни проданої продукції (робіт, послуг), що виробило підприємство. А вона, своєю чергою, залежить від собівартості, тобто кількості вироблених витрат за одиницю продукції.

Категорія «витрати» є однією з основних в економічній науці та використовується для характеристики різних економічних процесів. Визначення витрат може дещо відрізнятися в залежності від підходу, прийнятого в зарубіжній та вітчизняній літературі.

Цілком очевидно, що від того, як ведеться облік витрат і визначається собівартість виробленої продукції, залежить фінансовий результат діяльності підприємства.

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, а також у практичній діяльності суб'єктів господарювання поняття «витрати» не має сьогодні

однозначного тлумачення і тому різними науками, багатьма вченими та практиками трактується по-різному (табл.1.1).

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення категорії «витрати» у зарубіжній та вітчизняній літературі

Автори	Характеристика
Чарльз Т. Холлі [7]	Витрати - це всі ресурси, витрачені на виробництво товарів і послуг, включаючи як прямі, так і непрямі витрати.
Гаррі Шульц [7]	Витрати - це економічні ресурси, які підприємства використовують для досягнення своїх цілей, що включають в себе витрати на виробництво, а також витрати на утримання бізнесу.
Грегори М. Мансур [29]	Витрати - це будь-які платежі, що здійснюються підприємством у зв'язку з виробництвом товарів або послуг, включаючи закупівлю матеріалів, оплату праці, витрати на утримання та управління.
Річард С. Мур [30]	Витрати є витрачанням ресурсів, які призводять до зменшення активів або збільшення зобов'язань з метою отримання прибутку.
А.Д. Шеремет, А.С. Саядова [33]	Витрати - це витрати підприємства, які пов'язані з виробничим і невиробничим процесами, що здійснюються для отримання доходів, включаючи витрати на сировину, оплату праці, амортизацію..
О.В. Родіна [29]	Витрати - це процес перетворення ресурсів (як матеріальних, так і нематеріальних) у продукцію або послугу, що мають певну грошову оцінку.
М.І. Скрипник [30]	Витрати підприємства - це сума грошових коштів, що витрачаються на виготовлення продукції, виконання робіт чи надання послуг, а також витрати на адміністративні, комерційні та інші потреби
І. Й. Кравченко [13]	Витрати - це ресурси, які витрачаються для досягнення економічних цілей підприємства, зокрема виробничих, наукових, соціальних

Прокоментуємо визначення даних авторів. Так, Холлі розглядає витрати з точки зору виробничого процесу і акцентує увагу на важливості чіткого розподілу витрат на прямі та непрямі для точності фінансового аналізу.

Гаррі Шульц підходить до витрат з точки зору загального економічного використання ресурсів на кожному етапі діяльності підприємства.

Г. Мансур визначає витрати через призму бухгалтерії, акцентуючи увагу на грошових потоках, що відбуваються в процесі здійснення операцій.

Р. Мур більше фокусується на фінансовій стороні витрат і їхньому впливі на активи та пасиви підприємства.

Автори А. Д. Шеремет та А. С. Саядова дають чітке визначення витрат в контексті бухгалтерії та фінансового обліку підприємства.

О. В. Родіна підходить до витрат з точки зору загального економічного процесу перерозподілу ресурсів.

М. І. Скрипник робить акцент на необхідності чіткої класифікації витрат, розподіляючи їх на різні категорії для правильного обліку і аналізу.

І. Й. Кравченко акцентує увагу на стратегічному аспекті витрат, вважаючи їх частиною досягнення цілей підприємства.

У зарубіжній економічній літературі витрати часто розглядаються через призму економічної діяльності підприємства, особливо в контексті фінансового і бухгалтерського обліку та менеджменту:

– витрати як зменшення активів. Найбільш поширеним є підхід, за яким витрати визначаються як зменшення вартості активів або збільшення зобов'язань у процесі господарської діяльності. Це може включати матеріальні витрати, витрати на оплату праці, витрати на енергію, послуги тощо;

– витрати на виробництво. Витрати, пов'язані з процесом виробництва товарів або наданням послуг. У цьому контексті важливо розрізнити прямі та непрямі витрати. Прямі витрати безпосередньо пов'язані з виготовленням продукції (наприклад, сировина, робоча сила), а непрямі – це загальні витрати, які не можна безпосередньо віднести до конкретної одиниці продукції (наприклад, адміністративні витрати);

– витрати в контексті фінансових результатів. Витрати також розглядаються як елементи, що впливають на фінансові результати підприємства (прибуток або збиток). У цьому випадку витрати вважаються тією частиною, яка віднімається від доходів для отримання чистого прибутку.

Вітчизняна література надає особливу увагу теоретичним аспектам витрат, їхній економічній сутності і класифікації. Вітчизняні вчені часто підкреслюють, що витрати є економічними ресурсами, що витрачаються на здійснення певних економічних процесів. Вони розглядаються як використання ресурсів для виробництва товарів і послуг з метою отримання

доходу. Це включає матеріальні ресурси, працю, капітал та інші економічні елементи.

Отже, у зарубіжній і вітчизняній літературі категорія «витрати» визначається як використання ресурсів для досягнення певних економічних цілей, але є певні відмінності у підходах до класифікації та обліку цих витрат.

Загалом, витрати в економічному контексті – це ресурсні витрати, спрямовані на досягнення господарських результатів. Вони є необхідною умовою для функціонування підприємства і визначають ефективність його діяльності.

Систематизувавши складові компоненти поняття «витрати» за усіх підходів отримаємо схему, що розкриває цю категорію (рис. 1.1).

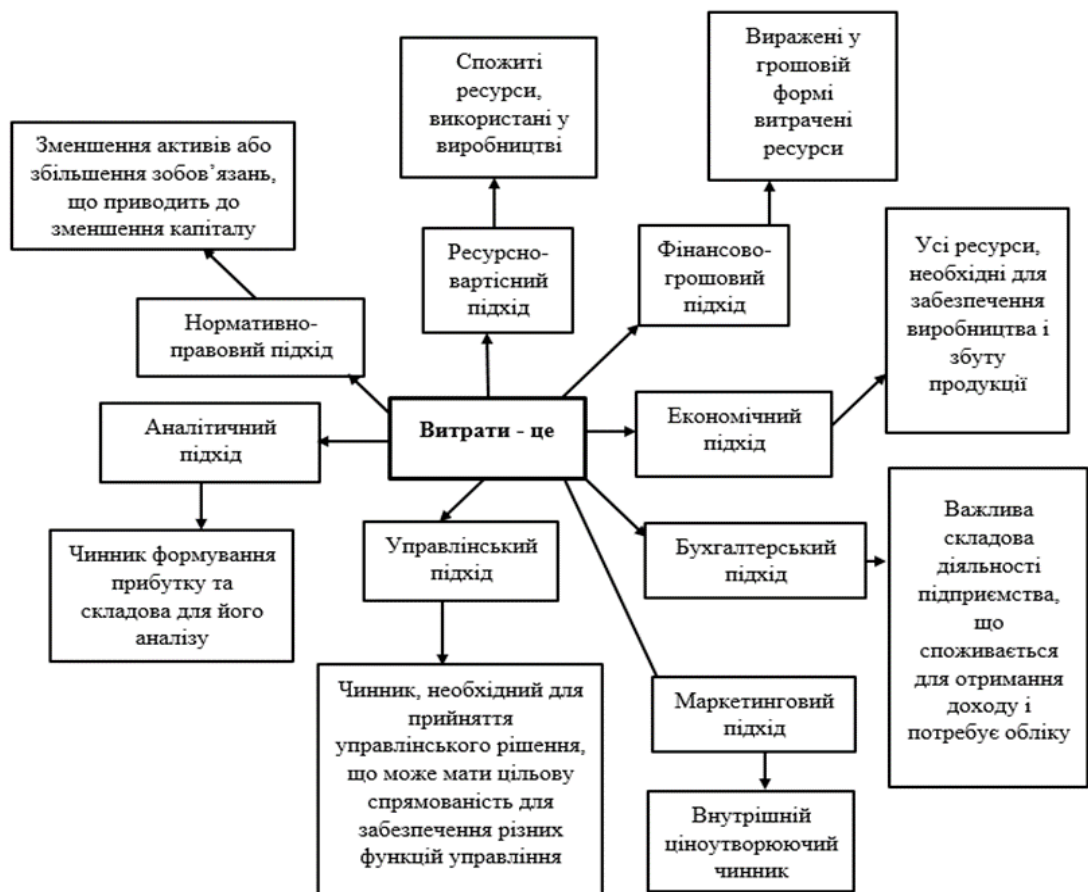

Рис. 1.1 – Сутність поняття категорії «витрати» за різними підходами

Таким чином, у зарубіжній практиці часто акцентується увага на фінансовому обліку, в той час як вітчизняні дослідження більше фокусуються на економічних аспектах і класифікаціях витрат.

Для більш детального аналізу даної залежності, перш за все, розглянемо сутність та класифікацію витрат (табл.1.2).

Таблиця 1.2 – Основні ознаки класифікації витрат та їх види

Признак класифікації	Види витрат	Характеристика
1	2	3
За економічним змістом	постійні	Постійні витрати не залежать від обсягу виробництва.
	змінні	Змінні витрати змінюються відповідно до обсягу виробництва.
За роллю у виробничому процесі	Витрати: - на матеріали; - на оплату праці; - на амортизацію; - на енергоносії; - на управління.	Кожен вид витрат має свою роль у забезпеченні безперервного процесу виробництва та надає конкретний результат.
За способом розподілу	прямі	Прямі витрати можна безпосередньо віднести до конкретного виробу або послуги.
	непрямі	Непрямі витрати не можна безпосередньо визначити.
За економічними елементами	витрати на сировину, матеріали, паливо, зарплата, податки, амортизація	Це розподіл витрат за окремими елементами, які використовуються у виробничому процесі.
За характером діяльності	витрати основної діяльності, витрати на фінансові операції, витрати на інвестиційну діяльність	Безпосередньо пов'язані з основною діяльністю підприємства, та на ті, що виникають у процесі фінансування або інвестицій.
За термінами здійснення	поточні	Поточні витрати відносяться до витрат, які здійснюються в поточному періоді.
	капітальні	Капітальні витрати спрямовані на довгострокові інвестиції
За відношенням до обсягу виробництва	пропорційні	Пропорційні витрати змінюються прямо пропорційно до обсягу виробництва.
	непропорційні	Непропорційні можуть змінюватися нелінійно

Продовження табл.1.2

1	2	3
За зв'язком з результатами діяльності	витрати, які надають безпосередній результат (виробничі витрати), витрати на забезпечення функціонування підприємства (управлінські, маркетингові витрати)	Витрати можуть бути пов'язані або безпосередньо з виробничим процесом, або з діяльністю підприємства в інших сферах (управління, збут).

Охарактеризуємо детально види витрат надані в табл.1.2:

1. Постійні витрати – це витрати, які не змінюються навіть якщо обсяг виробництва змінюється (наприклад, оренда приміщень, заробітна плата постійних працівників).

2. Змінні витрати – залежить від кількості виробленої продукції, тобто чим більше виготовлено товару, тим вищі ці витрати (наприклад, витрати на сировину, енергоносії).

3. Прямі витрати – які можна безпосередньо віднести до конкретної одиниці продукції, наприклад, сировина та матеріали для виробництва.

4. Непрямі витрати – витрати, які не можна чітко віднести до конкретної одиниці продукції, наприклад, витрати на адміністративні потреби, загальновиробничі витрати.

5. Поточні витрати – це витрати, які здійснюються у процесі поточної діяльності підприємства (наприклад, витрати на оплату праці, закупівлю матеріалів).

6. Капітальні витрати – це інвестиції в довгострокові активи, які повинні служити підприємству протягом кількох років (наприклад, купівля обладнання, будівництво нових приміщень).

Це базові класифікації, хоча можуть бути й інші залежно від конкретного контексту або галузі.

У фінансистів уявлення про витрати таке, що якщо за ресурси ми платимо гроші, значить – несемо витрати. Відповідно до фінансового трактування під поняттям витрати розуміються будь-які виплати, які

здійснюють підприємства у процесі своєї господарської діяльності, воно відноситься, перш за все, до грошового потоку підприємства, оскільки вимагає для своєї оплати коштів. Інакше кажучи, витрати - це платежі, які легко простежити як рух коштів за рахунками організації і які за результатами періоду знаходять своє відображення у звіті про рух коштів. Витрати відбивають зменшення платіжних коштів чи іншого майна підприємства.

Вітчизняні дослідники намагаються детально класифікувати витрати в залежності від різних критеріїв. Наприклад, витрати можуть бути поділені на:

- витрати на виробництво (матеріальні, трудові та ін.);
- загальні витрати (включаючи адміністративні, комерційні, витрати на збут);
- витрати на розширене відтворення.

Вітчизняні підходи до суті витрат, також включають більш детальну класифікацію витрат у бухгалтерській діяльності для визначення їхнього впливу на фінансові результати підприємства.

Витрати можна розглядати як грошовий вираз витрачених ресурсів, які використовуються для досягнення певних економічних цілей, зокрема для виробництва товарів або надання послуг. Вони включають не лише прямі витрати, такі як сировина і зарплата, а й непрямі, як витрати на управління та фінансування.

Категорія «витрати» включає витрати на виробництво і збут виробленої продукції, а також витрати не пов'язані з основною діяльністю підприємства (витрати на послуги банків, втрати від стихійних лих та ін.). Витрати – це оцінка вартості в грошах трудових, матеріальних та інших типів ресурсів. Витрати взаємопов'язані з виручкою, на основі даних показників визначається оподатковуваний прибуток підприємства.

Таким чином, ресурси, що споживаються в процесі виробництва та реалізації продукції з позиції економічної категорії та з позиції фактичного використання доцільно назвати витратами.

При проведенні аналізу та плануванні витрат важливо приймати до уваги їх класифікацію. Класифікація є угруповання всієї різноманітності витрат в економічно однорідні групи за певними ознаками.

Складність структури та різноманітність процесів формування витрат передбачає підрозділ їх за низкою ознак (рис. 1.2).

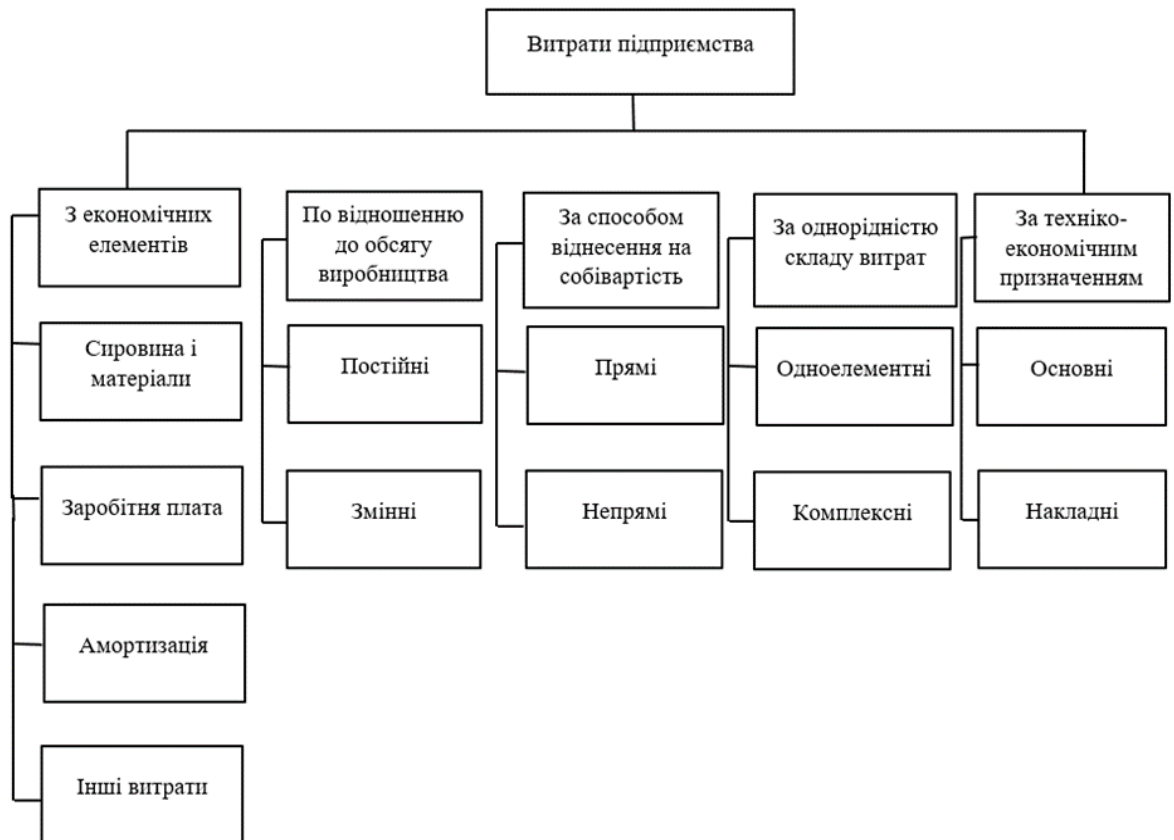

Рис. 1.2 – Типова класифікація витрат на підприємстві за окремими ознаками

Значиме місце в системі формування витрат належить їх класифікації за економічними елементами (кошторис витрат) і калькуляційними статтями витрат на один виріб (послугу).

Витрати за економічними елементами формуються незалежно від місця їхнього утворення. Елемент витрат – це сукупність однозначних витрат.

За рівнем однорідності витрати поділяються на одноелементні та комплексні. Одноелементні витрати є однорідними за складом, мають єдиний економічний зміст та кваліфікуються як первинні. До них відносяться:

матеріальні витрати, оплата праці, відрахування на соціальні потреби, амортизаційні відрахування та ін.

Комплексні витрати є різноманітними за складом, що охоплюють кілька елементів витрат. Їх групують за економічним призначенням при калькулюванні та організації внутрішньовиробничого економічного управління (загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, втрати від браку продукції тощо)

Витрати на собівартість одиниці продукції (робіт, послуг) класифікуються калькуляційними статтями витрат, виходячи з норм витрат. Стаття – це витрати, які відрізняються між собою функціональним призначенням, місцем їх утворення і співвіднесені з одиницею продукції.

Від техніко-економічного призначення витрати поділяють на основні і накладні. До основних відносяться технологічно неминучі витрати, пов'язані з виготовленням продукції (сировина, матеріали, паливо, електроенергія, заробітна плата виробничих робітників).

До накладних відносяться витрати, пов'язані з організацією керування, технічною підготовкою, обслуговуванням виробництва і реалізації.

Дослідження сутності та класифікації витрат підприємства на основі проведеного аналізу економічної літератури дозволило визначити власну точку зору щодо сутності витрат.

Витрати – це сума коштів спрямованих на придбання трудових, матеріальних, технологічних, фінансових та інших видів ресурсів необхідних для забезпечення випуску та реалізації вироблених товарів, здатних принести дохід у майбутньому. Визначення, а також зіставлення витрат і результатів діяльності – суть економіки підприємства та фінансового положення.

При встановленні для підприємств науково обґрунтованої номенклатури витрат слід обов'язково враховувати організаційно-технологічні особливості галузі, оскільки лише в цьому випадку інформація про витрати буде достовірною, повною та корисною для потреб підприємства.

1.2. Сутність та методи калькулювання на підприємстві

У системі техніко-економічних розрахунків для підприємства важливе місце займає калькулювання – визначення собівартості окремих виробів. Останнє необхідне для вирішення низки економічних завдань :

- обґрунтування ціни виробів;
- визначення рентабельності виробів;
- аналізу витрат з виробництва однакових виробів на різних підприємствах;
- розрахунку ефективності різних організаційно-технічних заходів.

На підприємствах, як правило, становлять планові та фактичні калькуляції. Перші розраховуються за плановими нормами витрат, другі – за фактичним їх рівнем. Різновидом планових калькуляцій є так звані проектно-кошторисні калькуляції, які складають на разові замовлення і нові вироби на стадії їх проектування. Особливість цих калькуляцій полягає в тому, що обчислення є приблизними через відсутність детальної та достовірної нормативної бази [7].

Незалежно від конкретних особливостей виробництва та продукції калькулювання передбачає вирішення властивих йому методичних завдань: визначення об'єкта калькулювання та вибір калькуляційних одиниць, чітке виділення калькуляційних статей витрат та застосування тієї чи іншої методики їх визначення.

Об'єкт калькулювання – це продукція чи робота (послуги), собівартість якої розраховується. Об'єктами калькулювання є:

- основна та допоміжна продукція (інструменти, енергія, запасні частини);
- послуги чи роботи (ремонт чи транспортування тощо).

Основний об'єкт калькулювання – готові вироби, які поставляються за межі підприємства (ринок). Калькулювання іншої продукції має допоміжне значення.

В практиці велике значення приділяється питанням, пов'язаним з методами планування, регулювання та обліку витрат та калькулювання собівартості. Ефективність виробництва залежить від точного визначення собівартості. Цей показник дійсно важливий, оскільки він відповідає на запитання: у яку суму підприємству обійшлося виробництво продукції та її реалізація споживачеві [32, с. 5].

Собівартість продукції виробничого підприємства – це вираження в грошовій формі витрат на засоби виробництва, які споживаються, оплату праці робітників, послуг інших підприємств, витрати з управління й обслуговування виробництва і підготовки збуту [14].

При оцінці витрат та плануванні собівартості виробництва товарів, робіт, послуг необхідно приділяти особливу увагу навсілякі фактори. Фактори, які впливають на собівартість можна розділити на внутрішні і зовнішні.

До внутрішніх факторів відносять:

- технічний рівень виробництва, що залежить від впровадження нових технологій у сфері управління та організації виробництва і праці, автоматизації процесів виробництва та застосування абсолютно нових видів сировини;

- своєчасне виявлення зайвих витрат, наднормативних витрат сировини, матеріалів та кількості виробничого браку, зниження та усунення цих витрат є суттєвим резервом зниження собівартості;

- рівень продуктивності праці, тут необхідно правильне співвідношення, темп зростання продуктивності праці має випереджати темпи зростання заробітної плати;

- використання основних фондів підприємства, налагоджена система планово-попереджувального ремонту та відновлення обладнання;

- структура управління, рівень спеціалізації виробництва та ін.

До зовнішніх факторів слід віднести економічну обстановку в країні, рівень інфляції, міжнародні відносини, зміна податкового законодавства, природно-кліматичні умови та сезонність.

Для розрахунку собівартості виробленої продукції та здійснення контролю за доцільним витрачанням коштів підприємства використовують угруповання витрат за калькуляційними статтями (рис. 1.3).

Повна собівартість	Виробнича собівартість	Цехова собівартість	Сировина та матеріали
			Напівфабрикати власного виробництва
			Покупні комплектуючі вироби
			Контрагентські поставки та роботи
			Основна та додаткова заробітна плата виробничих робітників
			Відрахування до позабюджетних фондів із заробітної плати виробничих робітників
			Витрати на утримання виробництва
			Витрати на утримання та експлуатацію обладнання
			Цехові витрати
			Загальновиробничі та загальногосподарські накладні витрати
			Втрати від браку
			Інші виробничі витрати
			Комерційні витрати

Рис. 1.3 – Угруповання витрат за калькуляційними статтями та види собівартості підприємства

Основна мета угруповання витрат за калькуляційними статтями – розрахунок та аналіз собівартості окремих видів продукції. Дане угруповання ширше класифікації витрат за елементами, що дає достатню базу для проведення аналізу. Номенклатура статей калькуляції, залежно від галузевої спрямованості підприємства, може зазнавати деяких змін.

Існують різні методи калькулювання продукції. Їх застосування залежить від особливостей виробництва, призначення калькуляцій, традицій підприємства тощо.

Основні методи калькулювання:

– повне калькулювання (Full costing) – метод, при якому всі витрати підприємства (як змінні, так і постійні) включаються у вартість продукції. Використовується для загального розрахунку собівартості та ціни;

– маржинальне калькулювання (Marginal costing) – враховуються лише змінні витрати, які змінюються залежно від обсягу виробництва. Постійні

витрати не включаються в собівартість одиниці продукції, а списуються окремо;

- калькулювання за прямими витратами (Direct costing). У цьому методі розраховуються лише ті витрати, які безпосередньо відносяться до виробничого процесу (матеріали, заробітна плата працівників). Постійні накладні витрати не враховуються на етапі калькулювання;

- стандартне калькулювання (Standard costing). Використовуються попередньо визначені (стандартні) витрати для кожної одиниці продукції, щоб порівнювати їх з фактичними витратами, виявляючи відхилення. Це дозволяє ефективно контролювати витрати та аналізувати відхилення від плану;

- калькулювання за методом «поглинання» (Absorption costing) – це метод, при якому всі витрати (і змінні, і постійні) розподіляються на одиницю продукції. Він застосовується, щоб розподілити загальні витрати на кількість одиниць продукції;

- калькулювання за методом «відповідно до обсягу» (Activity-based costing, ABC) – метод, який враховує не лише обсяг виробництва, а й діяльність, яка спричиняє витрати. Витрати розподіляються на основі аналізу діяльності, що дає більш точну картину витрат на кожен процес чи продукт.

Ці методи допомагають підприємствам не тільки точно оцінити собівартість, а й оптимізувати витрати для підвищення ефективності та конкурентоспроможності.

Собівартість, зазвичай, визначається на весь обсяг і на одиницю продукції, при цьому застосовувані розрахункові процедури залежать від технології виробництва та цілей калькулювання [14].

В управлінському обліку під методом обліку витрат та калькулювання собівартості розуміють способи та прийоми відображення витрат та обчислення собівартості. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості в залежно від об'єкта калькулювання представлені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Характеристика пооб'єктних методів калькулювання собівартості

Метод	Характеристика	Переваги	Недоліки
Позамовний	Собівартість обчислюється для кожного окремого замовлення або контракту. Витрати, пов'язані з виконанням замовлення, реєструються і розподіляються саме на це замовлення.	Точне відображення собівартості кожного замовлення, можливість точного контролю витрат.	Труднощі в обліку, особливо якщо є численні замовлення з різними характеристиками та витратами.
Попроцесорний	Собівартість визначається по кожному окремому процесу або етапу виробництва. Витрати на кожен процес акумулюються та розподіляються серед продукції, що проходить через цей процес.	Дозволяє враховувати витрати на кожному етапі виробництва, зручний для багатоступеневих процесів.	Ускладнення у визначенні витрат на різні етапи, може виникати неточність у розподілі витрат на кінцеву продукцію.
Помірний	Витрати розподіляються за етапами або операціями, що передують завершеному процесу. Кожен етап має свою собівартість, яка додається до кінцевої продукції.	Зручність для процесів, де є багато послідовних етапів, дозволяє контролювати витрати на кожній операції.	Складність у розподілі витрат, особливо якщо кількість етапів дуже велика або етапи сильно різняться за обсягами.

Розглянуті методи, більше орієнтовані на детальну оцінку витрат на різні етапи або процеси виробництва, що важливо для складних та великих підприємств.

Велике значення має правильний вибір методу калькулювання собівартості, оскільки це впливає не лише на політику формування витрат, а і на фінансову політику підприємства в цілому. Від методу залежить точність та оперативність визначення фінансових результатів виробництва та реалізації за конкретним напрямом діяльності.

1.3. Оцінка витрат та методичні підходи до їх оптимізації

Успішне функціонування підприємства в умовах ринкової економіки залежить від рівня конкурентоспроможності. Тут, насамперед, великий вплив має наявність ефективної системи управління витратами, оскільки від витрат

залежить прибуток підприємства. Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями та носіями при постійному контролі та стимулюванні їх зменшення. Воно є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства. Формування розподілу витрат – це важливий інструмент для компаній, які хочуть контролювати свої витрати та оптимізувати бюджет.

Система управління витратами має функціональний та організаційний аспекти. Вона включає такі функціональні підсистеми:

- пошук та виявлення факторів економії ресурсів;
- нормування витрат ресурсів;
- планування витрат ресурсів за їх видами;
- облік та аналіз витрат ресурсів;
- стимулювання економії ресурсів та зниження їх витрат.

Ці функції виконують відповідні структурні одиниці підприємства, залежно від розмірів організації.

Управління витратами на підприємстві передбачає їх диференціацію за місцями та центрами відповідальності. Місце витрат – це місце їх формування.

Під центром відповідальності розуміють організаційну єдність місць витрат із центром, відповідальним за їх рівень.

По центрам відповідальності складають кошторис (планові витрати), визначають фактичні витрати, а для виробничих підрозділів розраховується собівартість одиниці виробленої продукції. Це дозволяє контролювати витрати ресурсів [33].

Розподіл витрат на змінні (пропорційні) та постійні може бути використаний для визначення їх загальної суми за певний період за допомогою формули:

$$C = C_{зм.} \times N + C_{пос.} \quad (1.1)$$

де C – загальні (сукупні) витрати;

$C_{зм}$ – змінні витрати на одиницю продукції; –

N – обсяг виробництва в натуральному вираженні;

$C_{\text{пос}}$ – постійні витрати у заданий період.

Шляхом нескладного перетворення формули 1.1 можна визначити витрати на одиницю продукції ($C_{\text{од}}$). У цьому випадку формула набуває наступного вигляду:

$$C_{\text{од}} = C_{\text{зм}} + \frac{C_{\text{пос}}}{N} \quad (1.2)$$

З формули 1.2 видно, що зі зростанням обсягу виробництва її собівартість знижується за рахунок постійних витрат. Тому збільшення виробництва перетворюється на важливий фактор зниження собівартості продукції. Ця закономірність покладена в основу аналізу залежності витрат і прибутку від обсягу виробництва для визначення найоптимальніших варіантів проектних і планових рішень. Причому у цьому випадку доцільно користуватися графічним зображенням процесу (рис.1.4).

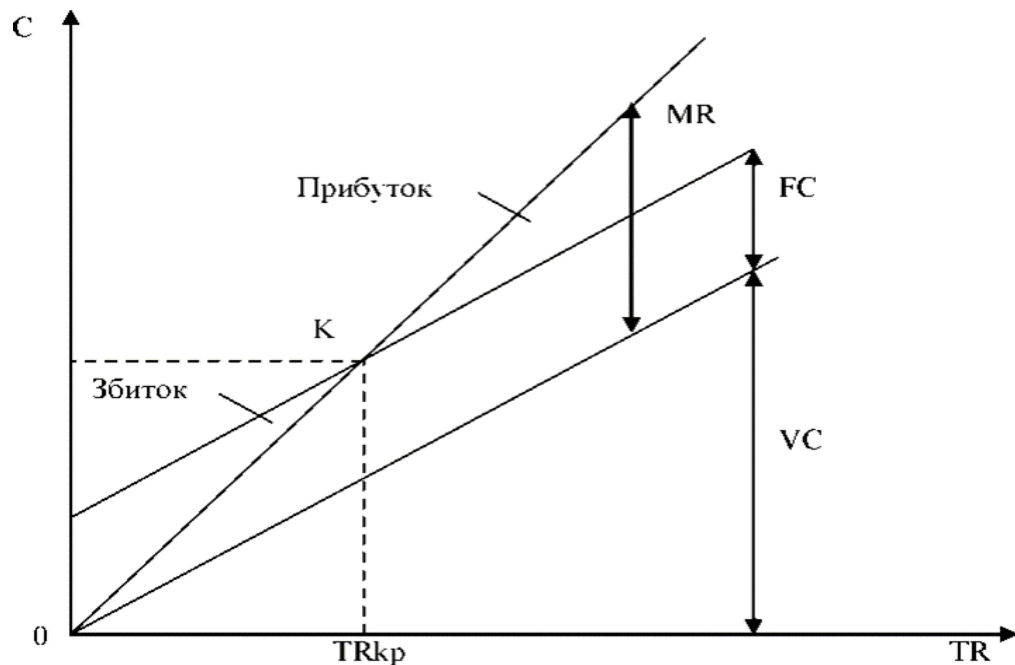

Рис. 1.4 – Графічна модель залежності «витрати-випуск-прибуток»

На рис.1.4 показані лінійні функції, що показують динаміку витрат і виручки від продукції, де MR – величина маржинального прибутку за певний

період; TR – виручка від продажу продукції; VC – змінні витрати за цей же період.

Критичний обсяг виробництва (точку беззбитковості) за потреби можна визначити у грошовому вимірі, що є найбільш прийнятним для багатопродуктового підприємства. У цьому випадку:

$$TR_{кр} = FC / (p - vc) \quad (1.3)$$

де $TR_{кр}$ – критичний обсяг випуску продукції;

FC – постійні витрати;

p – ціна одиниці продукції;

vc – змінні витрати на одиницю продукції;

Критична точка беззбитковості визначає той обсяг виробництва, при якому витрати покриваються доходами, і підприємство не отримує ані прибутку, ані збитків.

Будь-які зміни щодо умов виробництва чи реалізації продукції, робіт, послуг можуть негативно позначитися на показниках прибутку та рентабельності. Щоб уникнути погіршення кожна зміна має оцінюватись та аналізуватись. З цією метою введено показник «запас фінансової міцності» ($k_{зфм}$), при розрахунку якого можна визначити, на скільки відсотків можна знизити обсяг реалізації, за якого підприємство уникне збитку.

Запас фінансової міцності визначається наступним чином:

$$k_{зфм} = (TR - TR_{кр}) / TR \quad (1.4)$$

де $k_{ор}$ – коефіцієнт запасу фінансової міцності.

Економічний зміст цього показника такий, наприклад, якщо запас фінансової міцності при зміні будь-яких умов становив 10%, то обсяг продажів може знизитися ще на 10%, перш ніж буде досягнуто точку беззбитковості та підприємство перейде у сегмент збитків.

Оцінка витрат на підприємстві та їх оптимізація є важливою частиною фінансового управління, оскільки правильне управління витратами дозволяє знизити собівартість продукції, підвищити ефективність і конкурентоспроможність підприємства. Розглянемо детально методи оптимізації витрат:

- аналіз витрат за методами ABC (Activity-Based Costing) – метод, при якому витрати розподіляються між різними видами діяльності на підприємстві, а не між окремими видами продукції. Це дозволяє точніше зрозуміти, які процеси спричиняють найбільші витрати, і оптимізувати їх;

- покращення управління запасами – витрати на зберігання великих запасів можуть бути значними, тому зменшення обсягів запасів (при збереженні ефективності) може знизити витрати;

- аутсорсинг – віддача деяких функцій підприємства зовнішнім постачальникам може призвести до значного зниження витрат, особливо якщо це дозволяє знизити витрати на утримання персоналу чи устаткування;

- автоматизація процесів – використання автоматизованих систем для управління запасами, виробничими процесами, бухгалтерією дозволяє скоротити витрати на працівників і підвищити ефективність роботи;

- оптимізація енергоспоживання – впровадження енергоефективних технологій і ресурсозберігаючих практик дозволяє знизити витрати на енергію;

- перегляд постачальників – зміна постачальників на більш економічних або інноваційних дозволяє знизити витрати на закупівлю матеріалів чи послуг.

Після проведення комплексного аналізу методів щодо сучасних напрямів оптимізації витрат підприємства можна виділити заходи, що є доцільними у сучасних умовах господарювання (рис.1.5).

Правильна оцінка витрат і ефективна їх оптимізація дозволяють підприємству знижувати собівартість продукції, підвищувати рентабельність і забезпечувати фінансову стійкість.

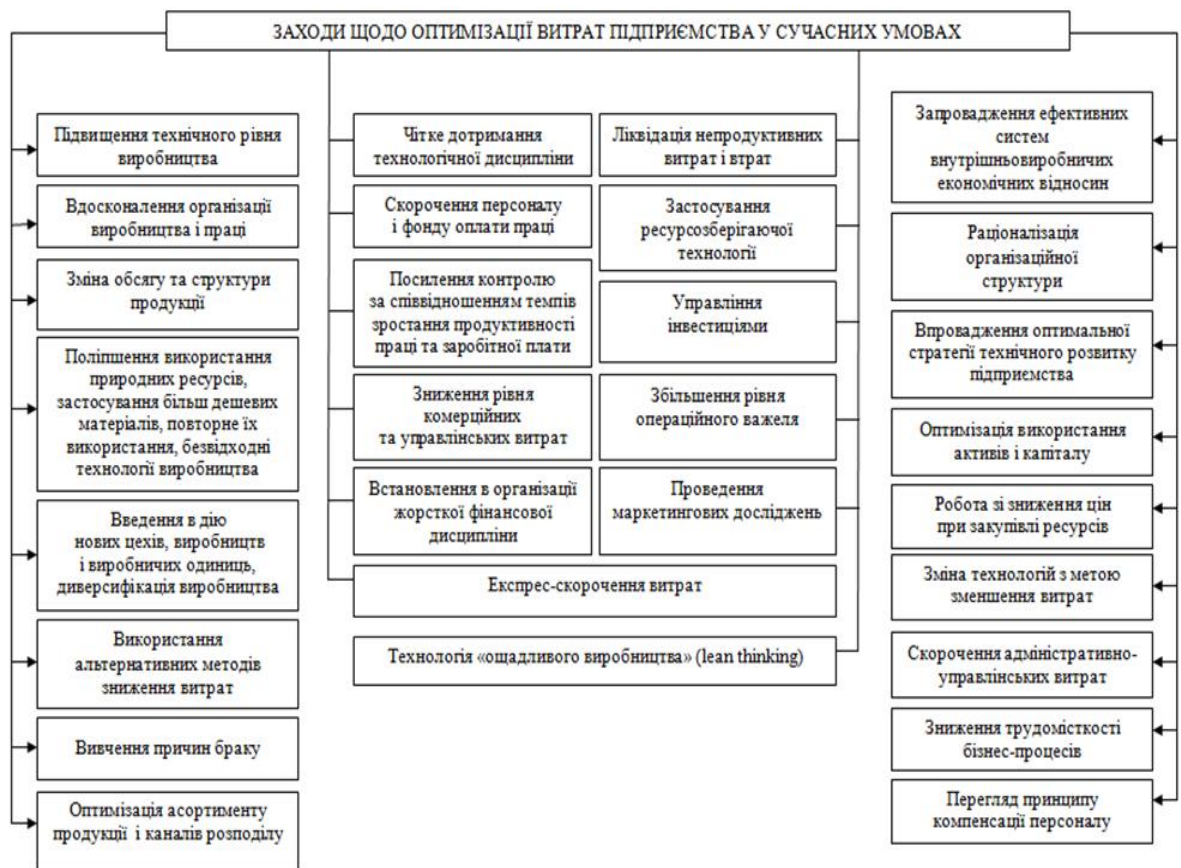

Рис. 1.5 – Заходи щодо оптимізації витрат підприємства

Основним завданням є правильне виявлення ключових витратних статей та застосування ефективних методів для їх контролю та зменшення. Залежно від специфіки підприємства та його галузі можуть бути застосовані різні методи та підходи до оптимізації витрат.

Висновки до розділу 1

1. Автори різних шкіл економічної науки, як зарубіжні, так і вітчизняні, сходяться на тому, що витрати є результатом використання економічних ресурсів для досягнення певних цілей, зокрема виробництва товарів і послуг. Залежно від контексту, вони можуть акцентувати увагу на різних аспектах витрат – від обліку до економічної сутності або стратегічного значення для підприємства.

2. Класифікація витрат має відображати всі характерні ознаки, за якими один вид витрат відрізняється від іншого, розмежовувати їх функціональну роль з метою створення впорядкованої бази даних про склад і структуру витрат підприємства, що забезпечувала б ефективне ведення рахунків і локалізацію витрат за об'єктами калькуляції собівартості. Собівартість — це сума всіх витрат на виробництво продукції або надання послуг.

3. Калькулювання (або калькулювання витрат) – це процес визначення вартості продукції, послуг чи інших економічних об'єктів з метою планування, контролю та прийняття управлінських рішень. У бухгалтерській практиці та управлінні витратами калькулювання допомагає встановити ціну виробництва, нарахувати витрати та забезпечити ефективне використання ресурсів. Калькуляція собівартості – це процес розрахунку всіх витрат, пов'язаних із виробництвом товарів чи наданням послуг. Це важливий елемент управлінського обліку, що дозволяє бізнесу аналізувати свої витрати та прибуток.

4. Управління витратами досить складний та трудомісткий процес. В основі даного процесу лежить інформаційна функція, яка забезпечує ефективний облік витрат. Для цього підприємству, діяльність якого спрямована на підвищення ефективності виробництва та зростання конкурентоспроможності, необхідно вибирати певну методику в якості основи для перегляду вже існуючої або впровадження нової системи управління витратами, обов'язково враховуючи галузеву специфіку та цілі. При вирішенні певних завдань можливе застосування методів управління витратами у комплексі, що дозволяє максимізувати економічний ефект.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТОВ «КАМПІ ЛОГІСТИК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Автотранспортне підприємство ТОВ «Кампі Логістик» є комерційною організацією, має статутний капітал, який поділений на частки, розмір яких встановлено статутом Товариства.

ТОВ «Кампі Логістик» – є багатопрофільною компанією, яка виконує такі види діяльності, як:

33.12 Ремонт машин і обладнання;

33.15 Сервісні послуги з ремонту та обслуговування транспортних засобів;

49.41 Вантажні перевезення всіма видами транспорту;

49.42 Послуги з перевезень.

Також підприємство займається поставками будівельної продукції, металопрокату, організацією логістичних перевезень і транспортних послуг.

Компанія надає повний комплекс послуг з експедирування продукції залізничним транспортом по всіх залізницях України на умовах СРТ і DAF, до кінцевого одержувача.

За роки успішної та плідної роботи автотранспортне підприємство зарекомендувало себе як надійний партнер та зуміло завоювати довіру великої кількості замовників. За цей час підприємству вдалося налагодити партнерські відносини з основними компаніями – споживачами металопрокату: будівельними, вагоно-, машинобудівними, ремонтними підприємствами України та ближнього зарубіжжя. Це, зокрема: ТОВ «Арселор Міттал Кривий Ріг», ПАТ «Інтерпайп»; ТОВ «Славсант», ПАО «Дніпропетровський металургійний завод ім. Комінтерна» та ін.

Пріоритети ТОВ «Кампі Логістик» – швидкість роботи і оптимізація витрат клієнтів.

Конкурентними перевагами ТОВ «Кампі Логістик» є:

- команда професіоналів;
- власний автопарк вантажних та легкових автомобілів, доступні автоперевезення вантажів;
- наявність СТО для автотранспорту;
- широка партнерська мережа (як українські транспортні компанії, так і зарубіжні);
- складські комплекси класу А (Україна, Польща).

Здійснюючи перевезення вантажів автомобільним транспортом, підприємство враховує характер і специфіку товару, а також всі аспекти вимог клієнта по його доставці. При роботі з клієнтами на підприємстві застосовується індивідуальний підхід, підприємство пропонує найоптимальніші з можливих варіантів перевезення вантажів автотранспортом з урахуванням всіх інтересів і побажань клієнтів.

Основними принципами діяльності підприємства на ринку є:

- орієнтація на споживача;
- задоволення попиту споживачів якісними транспортними послугами;
- сполучення бездоганної якості й доступності цін.

Цей перелік не є вичерпним і постійним, він змінюється залежно від вимог, які диктує ситуація, що складається на ринку.

Обираючи автомобільні вантажні перевезення та автосервісні послуги разом з ТОВ «Кампі Логістик» до послуг замовника завжди:

- надання транспортних засобів відповідно до вимог замовника;
- розробка оптимального графіка, маршруту та схеми доставки;
- залучення додаткового обладнання для перевезення нестандартного вантажу;
- експедиційний контроль та інформаційна підтримка 24/7.

Все це дозволяє підприємству надавати інтегровані рішення в галузі управління логістикою, розвивати послуги логістики в повному спектрі і оптимізувати рішення для потреб клієнтів підприємства.

У даний час ТОВ «Кампі Логістик» почало активно вивчати й впроваджувати систему управління якістю відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO. Це дозволить не тільки проводити контроль за якістю та своєчасністю послуг, але й виведе підприємство на міжнародний рівень у сфері організації перевезень вантажів та пасажирів.

Ефективну діяльність підприємства забезпечує лінійно-функціональна організаційна структура, яка представлена на рис. 2.1.

Рис. 2.1 – Організаційна структура ТОВ «Кампі Логістик»

З представленого рис. 2.1. видно, що діяльність підприємства здійснюється під керівництвом директора, якому підпорядковуються комерційний директор, головний інженер та директор по експлуатації, які є

лінійними керівниками за окремими напрямками господарської діяльності підприємства.

Організаційна структура і структура управління побудована на підприємстві таким чином, що за кожний окремий напрямок відповідає один із заступників директора, щоб одержувати оперативну інформацію та забезпечувати її надходження керівнику підприємства. Таким чином, дана структура забезпечує швидке реагування керівництва підприємства на виникаючі проблеми і забезпечує зворотній зв'язок.

Проаналізуємо обсяги виробничої діяльності ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки та охарактеризуємо її структуру за видами наданих послуг (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Аналіз обсягів послуг наданих ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 рр., тис.грн.

Найменування послуг	Роки			Відхилення (+;-) 2024 р. до	
	2022	2023	2024	2022	2023
Транспортно-експедиційні послуги з перевезення вантажів	3205,6	3272,3	4618,3	1412,7	1346,0
Послуги з сервісного обслуговування техніки	262,8	49,6	68,9	-193,9	19,3
Послуги із закупівлі продукції в інтересах замовника	1786,7	1636,1	2205,8	419,1	569,7
Разом	5255,1	4958,0	6893,0	1637,9	1935,0

За результатами представлених у табл. 2.1. даних видно, що діяльність підприємства у 2022-2023 роках спостерігається скорочення загального обсягу реалізованих підприємством послуг на 1637,9 тис. грн., у результаті чого, їх обсяг на кінець періоду становив 4958,0 тис. грн.

Скорочення загального обсягу наданих послуг відбулося з причини скорочення таких їх видів, як послуги із закупівлі продукції в інтересах замовника на 150,6 тис. грн. та послуги із сервісного обслуговування техніки та послуги – 213,2 тис. грн. У той же час, спостерігається незначне зростання

такого виду послуг, як транспортно-експедиційні послуги з перевезення вантажів на 66,7 тис. грн. у результаті чого їх обсяг становив 3272,3 тис. грн.

У 2024 році відбувається зростання попиту на послуги підприємства, що проявляється у зростанні гривні. При цьому, на 1346,0 тис. грн. зріс обсяг наданих транспортно-експедиційних послуг з перевезення вантажів, на 569,6 тис.грн. зріс обсяг послуг із закупівлі продукції в інтересах замовника та на 19,3 тис.грн. зріс обсяг послуг із сервісного обслуговування техніки.

Виходячи з даних табл. 2.1 представлено структуру наданих підприємством послуг у 2024 році за їх видами (рис. 2.2)

Рис. 2.2 – Структура наданих послуг ТОВ «Кампі Логістик» за 2024 р.

Як ілюструє рис. 2.2. більша частина наданих підприємством послуг за 2024 рік стосується транспортно-експедиційних послуг з перевезення вантажів, які займали 67% від загального обсягу реалізації послуг у 2024 році. Наступним за обсягом були послуги із закупівлі продукції в інтересах замовника які склали 32% від загального обсягу, і найменшу частину – 1% від загального обсягу становили послуги з сервісного обслуговування техніки.

У табл. 2.2 детально представлено аналіз техніко-економічних показників діяльності підприємства за 2022-2024 рр.

Таблиця 2.2 – Основні техніко-економічні показники підприємства за 2022-2024 рр., тис. грн.

Найменування показника	Роки			Відхилення			
	2022	2023	2024	2023 /2022		2024/2023	
				+;-	%	+;-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів,робіт,послуг)	5255	4958	6893	-297	-5,65	1935	39,03
Собівартість реалізованої продукції	3573	3479	5229	-94	-2,63	1750	50,3
Валовий прибуток	1682	1479	1664	-203	-12,1	185	12,51
Фінансовий результат від операційної діяльності	745	260	460	-485	-65,1	200	76,92
Чистий прибуток	640	71	279	-569	-88,91	208	292,92
Первісна вартість основних фондів	1705	1722	1730	17	1,0	8,0	0,46
Знос основних фондів	791	837	873	46	5,82	36	4,3
Середньооблікова чисельність працівників,осіб	60	59	55	-0,1	-1,67	-4,0	-6,76
Фондовіддача	3,08	2,88	3,98	-0,2	-6,58	1,11	38,38
Фондомісткість	0,32	0,35	0,25	0,03	7,05	-0,1	-27,74
Коефіцієнт зносу основних фондів	0,46	0,49	0,50	0,03	x	0,01	x
Фондоозброєність праці	28,42	29,19	31,45	0,77	2,71	2,27	7,77
Продуктивність праці, тис.грн./чол	87,58	84,03	125,3	-3,55	-4,05	41,29	49,14
Рентабельність продукції, %	47,08	42,51	31,80	-4,56	x	-10,7	x
Витрати на 1 грн. товарної продукції, грн.	0,68	0,70	0,76	0,02	3,20	0,06	8,11

За результатами табл. 2.2 встановлено, що протягом аналізованого періоду простежується різка тенденція до спаду обсягу реалізації послуг на підприємстві з 2022 по 2023 рр., а у 2024 році – до зростання про що свідчить динаміка виручки від реалізації. За останні три роки вартісний обсяг реалізації збільшився на 39,03% в порівнянні з 2023 роком и склав у 2024 р. 6893 тис.грн.

Таке зростання реалізованих послуг пов'язане із збільшенням обсягу реалізації та собівартості послуг підприємства.

Протягом 2023-2024 років виробнича собівартість реалізованих послуг збільшилась на 1750 тис.грн. і склала 5229 тис.грн. Звідси випливає, що збільшення обсягу реалізації послуг тягне за собою збільшення собівартості. Така тенденція веде до зниження прибутку.

Виходячи з встановлених тенденції за період 2022-2024 рр. чистий прибуток підприємства скоротився на 361 тис.грн., або на 56,4 %, так у 2024 році підприємство отримало 279 тис.грн. чистого прибутку, що на 208 тис.грн. (або на 292,9%) більше ніж у 2023 році, проте на 361 тис.грн., або на 56,4% менше ніж у 2022 році.

Первісна вартість основних засобів підприємства поступовозростає, але досить малими темпами. Так, у 2023 році первісна вартість основних засобів підприємства зросла на 1% (17 тис.грн.), а за 2024 рік зросла на 0,5% (8 тис.грн.) і на кінець 2024 року становила 1730 тис.грн.

Проте, стан основних засобів підприємства має тенденцію до погіршення, про це свідчить зростання зносу основних фондів, який у 2024 році збільшився на 4,3% в порівнянні з 2023 р.і становить 36 тис.грн..

Оскільки первісна вартість основних фондів змінюється не суттєво, то динаміка фондівіддачі основних фондів наслідуює зміни чистого доходу від реалізації продукції.

Так, із скороченням обсягу реалізації продукції у 2023 році спостерігається скорочення фондівіддачі з 3,08 до 2,88 грн., а зростання обсягу реалізації послуг за 2024 рік спричинило зростання фондівіддачі основних фондів до 3,98 грн.

Скорочення середньооблікової чисельності працівників підприємства та незначне зростання основних фондів спричинили тенденцію до зростання фондоозброєності праці працівників, яка зросла з 28,4 тис.грн. до 31,45 тис.грн./чол. Також, аналогічно змінам чистого доходу від реалізації, відбуваються зміни продуктивності праці працівників, яка у 2022 році

становила 87,58 тис.грн./чол, у 2023 році – 84,03 тис.грн/чол, а за 2024 рік зросла до 125,3 тис.грн./чол.

Рентабельність послуг підприємства найкращого значення досягає у 2022 році – 47,08%, це означає, що кожна гривна вкладена у витрати на надання послуг принесла 0,47 грн. валового прибутку. У 2023 році рентабельність послуг скоротилася до 42,5%, а в 2024 році склала лише 31,8%.

Витрати на одну гривну товарної продукції у 2022 році становили 0,68 грн, та мають поступову тенденцію до зростання у 2023 році до 0,7 грн., а у 2024 році до 0,76 грн.

Отже, незважаючи на те, що діяльність ТОВ «Кампі Логістик» за весь проаналізований період є прибутковою, динаміка показників ефективності фінансово-господарської діяльності має тенденцію до погіршення за 2022 - 2023 роки. Ефективність діяльності підприємства була найкраща у 2022 році, а у 2023 році спостерігається значне погіршення ефективності, але вже у 2024 році ситуація покращується.

2.2. Аналіз структури та динаміки витрат підприємства

Аналіз структури та динаміки витрат підприємства – важливий аспект для розуміння фінансового стану компанії та оптимізації її діяльності.

Розглянемо загальну структура, яку можна використовувати для аналізу витрат підприємства детальніше.

1. Структура витрат:

– постійні витрати (фіксовані) – це витрати, які не змінюються залежно від обсягів виробництва, наприклад, оренда приміщень, зарплати адміністративного персоналу;

– змінні витрати – це витрати, які прямо залежать від обсягів виробництва або реалізації, наприклад, сировина, зарплата виробничого персоналу;

– змішані витрати – частково змінні, частково фіксовані. Наприклад, витрати на електроенергію, що має базову ставку (фіксована частина) та додаткову, що залежить від споживання (змінна частина).

2. Аналіз динаміки витрат.

Вивчає, як витрати змінюються протягом часу. Можна застосовувати різні методи, зокрема:

– трендовий аналіз – характеризує зміни витрат за кілька періодів. Це дозволяє визначити, чи витрати зростають, зменшуються, або залишаються стабільними;

– аналіз сезонних коливань – вивчає витрати у залежності від сезонних факторів;

– факторний аналіз – вказує, які саме фактори (зміни обсягів виробництва, змінні ціни на сировину, зміни в продуктивності тощо) впливають на зміну витрат.

Щоб забезпечити ефективний контроль витрат, підприємство повинно регулярно проводити таку оцінку. Це допомагає не лише виявити можливості для економії, але й прогнозувати майбутні фінансові потреби.

Розглянемо докладніше перераховані аспекти аналізу витрат, використовуючи дані фінансової звітності ТОВ «Кампі Логістик».

Основним показником який відображає результативність функціонування підприємства та ефективність його діяльності є розмір отриманого прибутку.

Незважаючи на те, що діяльність підприємства за весь проаналізований період є прибутковою, динаміка даних прибутків має тенденцію до зменшення з 2022 до 2024 року. Дана тенденція була викликана зовнішніми чинниками функціонування підприємства, а саме зниженням купівельної спроможності громадян та їх реальних доходів за результатами погіршення економічного становища в країні. Проте, ефективний фінансовий менеджмент підприємства у 2024 році дозволив збільшити обсяги прибутку.

Динаміку прибутків ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки представлено у вигляді табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка прибутку ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки, тис.грн.

Найменування показника	2022 р.	2023 р.	2024.р.	Відхилення			
				2023 /2022		2024/2023	
				+;-	%	+;-	%
Доход (виручка) від реалізації продукції)	5255	4958	6893	-297	-5,65	1935	39,03
Собівартість реалізованої продукції	3573	3479	5229	-94	-2,63	1750	50,3
Валовий прибуток	1682	1479	1664	-203	-12,1	185	12,51
Фінансовий результат від операційної діяльності	745	260	460	-485	-65,1	200	76,92
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	655	183	389	-472	-72,1	206	112,57
Чистий прибуток	640	71	279	-569	88,91	208	292,96

Аналіз даних табл. 2.3. свідчить, що динаміка прибутків підприємства має циклічний характер, так за 2023 рік отримано чистого прибутку на 569 тис.грн. (88,9%) менше ніж за 2022 рік, а у 2024 році розмір отриманого прибутку зріс на 208 тис.грн. (292,9%) у порівнянні з 2023 роком і склав 279 тис.грн. Дана динаміка прибутку говорить про низьку якість показника, тому що прибуток від основної діяльності не переважає серед джерел прибутку.

Зростання загальної суми витрат підприємства у 2024 році було спричинено зростанням таких їх складових як собівартість реалізованої продукції яка зростала на 50,3 % (1750 тис.грн.) та адміністративних витрат які зросли на 3,07% (35 тис.грн.), усі інші складові витрат мають тенденцію до скорочення, на 31,6 % (або на 49 тис.грн.), фінансові витрати скоротилися на 7,79% або на 6 тис.грн., а витрати з податку на прибуток скоротилися на 1,79% або на 2 тис.грн.

Розглянемо структуру витрат підприємства, аналіз якої наведемо у вигляді табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка структури витрат ТОВ «Кампі Логістик» за 2022- 2024 роки, %

Найменування показника	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення	
				2023/2022	2024/2023
				%	%
Собівартість реалізованих послуг	75,96	70,10	78,15	-5,86	8,05
Адміністративні витрати	20,51	22,97	17,56	2,46	-5,41
Інші операційні витрати	1,30	3,12	1,58	1,83	-1,54
Фінансові витрати	1,91	1,55	1,06	-0,36	-0,49
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,32	2,26	1,64	1,94	-0,61
Разом витрат	100	100	100	x	x

Аналіз табл. 2.4 дає чіткий огляд динаміки витрат підприємства за кілька років.

Зазначимо, що у структурі витрат за три роки, найбільшу питому вагу становила собівартість реалізованих послуг: у 2023 році спостерігається зниження собівартості на 5,86% порівняно з 2022 роком. Однак у 2024 році вона знову зростає на 8,05%. Це вказує на зміни в ефективності виробничих процесів та на зміни в цінах на сировину, матеріали та інші ресурси. Витрати на адміністрацію зросли на 2,46% в 2023 році порівняно з 2022 роком, але в 2024 році знизилися на 5,41%. Зниження адміністративних витрат у 2024 році може бути результатом оптимізації управлінських процесів.

Усі інші складові витрат займали незначну питому вагу у структурі витрат підприємства, так у 2023 році спостерігається суттєве зростання інших операційних витрат (на 1,83%), але в 2024 році ці витрати знижуються на 1,54%. Така динаміка свідчить про короткострокові витрати, пов'язані з певними операціями, які не повторюються в наступному році.

Фінансові витрати зменшуються на 0,36% в 2023 році, і на 0,49% в 2024 році. Це свідчить про зниження витрат на обслуговування боргу або про зміну умов кредитування.

Витрати на податок на прибуток збільшуються на 1,94% в 2023 році порівняно з 2022 роком, але в 2024 році зменшуються на 0,61%. Зростання витрат на податок пов'язане з більшими доходами.

Отже, загальний рівень витрат залишається на рівні 100% по кожному році, що показує, що всі витрати підприємства враховуються в цій структурі.

За даними звіту про фінансові результати проведемо аналіз елементів операційних витрат підприємства за 2022-2024 роки та відобразимо його в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка елементів операційних витрат підприємства за 2022-2024 роки, тис. грн.

Найменування показника	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення			
				2023 /2022		2024/2023	
				+;-	%	+;-	%
Матеріальні витрати	1455	1165	2422	-290	-19,9	1257	107,9
Витрати на оплату праці	2003	2238	2634	235	11,7	396	17,7
Відрахування на соціальні заходи	749	843	973	94	12,6	130	15,4
Амортизація	60	48	36	-12	-20	-12	-25
Інші витрати	332	480	445	148	44,6	-35	-7,3
Разом	4599	4774	6510	175	3,8	1736	36,4

Табл. 2.5 надає більш детальний огляд динаміки операційних витрат підприємства за 2022-2024 роки.

Зараз можна виділити ключові моменти для кожної категорії витрат. Так, матеріальні витрати в 2023 році зменшуються на 290 тис. грн (зниження на 19,9%), але в 2024 році вони значно зростають на 1257 тис. грн (збільшення на 107,9%). Це свідчить про те, що в 2024 році підприємство зробило великі закупівлі та зросла ціна на сировину і матеріали.

Витрати на оплату праці зросли на 235 тис. грн в 2023 році (збільшення на 11,7%), а в 2024 році цей показник знову зріс на 396 тис. грн (збільшення на 17,7%). Зростання пов'язане з підвищенням заробітної плати та збільшенням чисельності персоналу, також з іншими факторами, що впливають на витрати на оплату праці.

Збільшення відрахувань на соціальні заходи в 2023 році на 94 тис. грн (підвищення на 12,6%) та на 130 тис. грн (підвищення на 15,4%) в 2024 році є логічним продовженням зростання витрат на оплату праці. Це свідчить про те, що підприємство має більші зобов'язання по соціальним відрахуванням у зв'язку зі зростанням заробітних плат.

Амортизаційні витрати знизились на 12 тис. грн (падіння на 20%) в 2023 році, а в 2024 році знову зменшилися на 12 тис. грн (падіння на 25%). Це свідчить про старіння основних засобів підприємства і про те, що нових інвестицій в основні засоби не було, що також може впливати на розмір амортизації.

Інші витрати зросли на 148 тис. грн (підвищення на 44,6%) у 2023 році, але в 2024 році вони знизилися на 35 тис. грн (падіння на 7,3%). Це пов'язано з тим, що підприємство не повторювало певних специфічних витрат або зменшило деякі додаткові операційні витрати в 2024 році.

Таким чином, загальна сума операційних витрат зросла в 2023 році на 175 тис. грн (збільшення на 3,8%), а в 2024 році спостерігається значне зростання витрат на 1736 тис. грн (збільшення на 36,4%). Це є результатом великого збільшення матеріальних витрат у 2024 році, а також зростання витрат на оплату праці та соціальних відрахувань.

Проведений аналіз допомагає зрозуміти, які фактори найбільше впливають на загальний рівень операційних витрат.

Структура елементів операційних витрат підприємства за 2022-2024 роки наведена у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Структура операційних витрат ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки, %

Показник	Роки		
	2022	2023	2024
Матеріальні витрати	31,6	24,4	37,2
Витрати на оплату праці	43,6	46,88	40,5
Відрахування на соціальні заходи	16,3	17,66	14,9
Амортизація	1,3	1,01	0,6
Інші витрати	7,2	10,05	6,8
Разом	100	100	100

Табл.2.6 за структурою операційних витрат ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки надає важливу інформацію щодо пропорційного розподілу витрат за різними категоріями: матеріальні витрати у 2022 році становили 31,6% від загальних витрат, знизилися до 24,4% в 2023 році, а в 2024 році знову зросли до 37,2%. Це вказує на те, що в 2024 році підприємство витратило більше на закупівлю матеріалів, що може бути зумовлене як інфляцією, так і змінами в обсягах виробництва.

Витрати на оплату праці збільшилися з 43,6% в 2022 році до 46,88% в 2023 році, але в 2024 році знизилися до 40,5%. Зростання в 2023 році свідчить про підвищення заробітних плат та збільшення чисельності персоналу, але зменшення частки витрат на оплату праці в 2024 році може бути наслідком зростання інших витрат, зокрема матеріальних. Відрахування на соціальні заходи зросли з 16,3% в 2022 році до 17,66% в 2023 році, але в 2024 році знизилися до 14,9%. Це може бути наслідком змін у фонді оплати праці та скорочення соціальних зобов'язань при певних змінах у структурі трудових витрат.

Частка амортизаційних витрат зменшилася з 1,3% в 2022 році до 1,01% в 2023 році і до 0,6% в 2024 році. Це може вказувати на старіння основних засобів та на відсутність великих капітальних витрат на нові активи в цей період. Частка інших витрат зросла з 7,2% в 2022 році до 10,05% в 2023 році, але потім зменшилася до 6,8% в 2024 році. Зміни можуть бути пов'язані з

непостійними або незначними витратами, які підприємство успішно контролює.

2.3. Оцінка фінансового стану підприємства

Оцінка фінансової діяльності підприємства є ключовим етапом аналізу його стану і результативності. Цей процес включає в себе ретельне дослідження фінансової звітності та інших фінансових показників підприємства з метою розуміння його фінансової стійкості, ефективності управління ресурсами, прибутковості та потенційного ризику.

Основні аспекти оцінки фінансової діяльності підприємства включають:

- фінансова звітність: аналіз балансу, звіту про прибутки та звіту про грошові потоки надає інформацію про фінансовий стан підприємства на певний момент у часі;

- ліквідність: оцінка здатності підприємства виконувати свої поточні зобов'язання, а також здатності забезпечити нормальне функціонування без значних труднощів;

- рентабельність: визначення прибутковості підприємства та його здатності до генерації прибутку відносно вкладених ресурсів;

- стратегічне управління фінансами: оцінка стратегічного планування фінансових ресурсів для досягнення довгострокових цілей;

- порівняльний аналіз: порівняння фінансових показників підприємства з конкурентами або галузевими середніми показниками для з'ясування його конкурентоспроможності.

Отже, оцінка фінансової діяльності підприємства дає змогу розробки стратегії управління стійким розвитком підприємства, яка може бути реалізована за допомогою укрупнених функцій, спрямованих на прийняття управлінських рішень: планування, організація, мотивація, координація, контроль та ін.

Отримання прибутку підприємства відбувається за рахунок

використання основних та оборотних активів підприємства в процесі виробничої діяльності.

Склад основних засобів ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки проаналізовано в табл.2.7.

Таблиця 2.7 – Динаміка складу основних засобів ТОВ «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки, тис.грн.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Будинки, споруди та передавальні пристрої	807	807	800	0	-7	0	-0,87
Машини та обладнання	262	270	235	8	-35	3,05	-12,96
Транспортні засоби	584	588	609	4	21	0,68	3,57
Інші основні засоби	52	57	86	5	29	9,62	50,88
Разом	1705	1722	1730	17	8	1,0	0,46

Табл.2.7 динаміки складу основних засобів за 2022-2024 роки дає чітке уявлення про зміни в активі підприємства. Розглянемо кожну категорію окремо: вартість категорії основних засобів будинки, споруди та передавальні пристрої не змінилася в 2023 році, але в 2024 році вона трохи знизилась на 0,87%. Це може бути результатом амортизації чи списання активів, хоча зміни незначні.

Аналіз показника машини та обладнання свідчить проте, що у 2023 році спостерігається незначне зростання вартості машин і обладнання на 3,05%, але в 2024 році відбулося суттєве зниження на 12,96%. Це результат списання та зниження вартості застарілих або неактивних одиниць обладнання.

За категорією транспортні засоби спостерігається незначне, але стабільне збільшення вартості транспортних засобів, що може вказувати на покупку нових автомобілів та модернізацію старих.

За підсумками результатів табл. 2.7 бачимо, що вартість інших основних засобів зростає на 9,62% у 2023 році, але в 2024 році відбувається значне збільшення на 50,88%. Це вказує на інвестиції у нові активи та технології в цій категорії. Загальна вартість основних засобів зросла на 1% в 2023 році та на

0,46% в 2024 році. Це свідчить про помірне збільшення активів, зокрема за рахунок транспортних засобів та інших основних засобів.

Проаналізуємо групу показників ліквідності ТОВ «Кампі Логістик» (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Аналіз показників ліквідності ТОВ «Кампі Логістик» за 2022–2024 роки

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 /2022 (+,-)
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,02	0,11	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,06	1,55	1,51	0,45
Коефіцієнт покриття	1,11	1,62	1,88	0,77

Табл.2.8 показників ліквідності дає важливе уявлення про здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Розглянемо кожен показник детальніше: коефіцієнт абсолютної ліквідності значно зріс у 2024 році, порівняно з 2022 та 2023 роками. Це свідчить про збільшення наявних грошових коштів або високоліквідних активів, що дозволяє підприємству краще покривати свої найбільш термінові зобов'язання. Однак, значення 0,11 у 2024 р. все ще є низьким, це означає, що підприємство не має значного резерву ліквідності для термінових платежів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє позитивну тенденцію з 2022 року, що свідчить про покращення здатності підприємства покривати свої поточні зобов'язання без урахування запасів. Падіння коефіцієнта в 2024 році в порівнянні з 2023 р. на 0,04 є незначним і не вказує на суттєве погіршення ліквідності, хоча варто звернути увагу на цей показник.

Коефіцієнт покриття збільшився, що свідчить про поліпшення фінансової стійкості підприємства та здатності покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Значення понад 1 є хорошим, і цей коефіцієнт продовжує покращуватися протягом аналізованих років.

У загальному, підприємство покращило свою ліквідність за останні роки, хоча коефіцієнт абсолютної ліквідності все ще потребує уваги. Це може бути сигналом до збільшення грошових резервів або покращення керування оборотними активами.

Аналіз ділової активності ТОВ «Кампі Логістик» проведемо в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз показників ділової активності «Кампі Логістик» за 2022-2024 роки

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024/2022 (+,-)
Коефіцієнт оборотності активів	0,23	0,42	0,51	0,28
Строк обороту активів, днів	1606,64	865,11	717,32	-889,32
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,75	1,13	1,23	0,48
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	485,10	322,36	297,16	-187,94
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,83	1,36	2,06	1,23
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	438,24	268,30	177,42	-260,82
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,20	2,13	2,44	1,24
Строк обороту основних засобів, днів	302,95	171,36	149,40	-288,55
Коефіцієнт оборотності запасів	4,95	25,50	8,95	4,0
Строк обороту запасів, днів	73,70	14,31	40,77	-32,93
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,44	2,44	2,49	1,05
Строк обороту власного капіталу, днів	252,91	149,54	146,50	-106,41
Операційний цикл, днів	558,81	336,67	337,93	-220,88
Фінансовий цикл, днів	120,56	68,37	160,51	39,95

Аналіз показників ділової активності дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів підприємства, зокрема його оборотних активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, запасів та основних засобів. Розглянемо кожен з цих показників детальніше. Збільшення коефіцієнта оборотності активів з 0,23 до 0,51 вказує на значне покращення ефективності використання всіх активів підприємства для генерування доходів. Це свідчить про покращення операційної ефективності.

Строк обороту активів зменшився майже вдвічі, що вказує на значне покращення в швидкості обігу активів підприємства. Це є позитивним сигналом, оскільки коротший строк обороту активів означає швидше їх використання в процесі господарської діяльності.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зріс, що свідчить про поліпшення здатності підприємства збирати платежі від клієнтів. Це може означати, що компанія скоротила період очікування отримання грошей, що покращує її ліквідність.

Строк погашення дебіторської заборгованості значно зменшився, що означає швидше погашення заборгованості від клієнтів. Це позитивно впливає на грошові потоки підприємства.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс, що вказує на те, що підприємство швидше погашає свої зобов'язання перед постачальниками. Це може бути ознакою покращення управління розрахунками з постачальниками.

Значне скорочення строку погашення кредиторської заборгованості є позитивним сигналом. Це означає, що підприємство значно скоротило час на виплату своїх зобов'язань, що покращує відносини з постачальниками і дозволяє уникати штрафів або додаткових витрат.

Збільшення коефіцієнта оборотності основних засобів свідчить про те, що підприємство стало ефективніше використовувати свої основні засоби для генерації доходів. Це є результатом модернізації виробничих потужностей та оптимізації виробничих процесів.

Зменшення строку обороту основних засобів свідчить про підвищення ефективності їх використання, що є позитивним для підприємства з точки зору рентабельності.

Значний ріст оборотності запасів в 2023 році може свідчити про поліпшення управління запасами. Однак зниження цього коефіцієнта в 2024 році вказує на те, що підприємство накопичує запаси, що потребує уваги з точки зору ефективності управління запасами.

Відчутне зменшення строку обороту запасів у 2023 році свідчить про значне покращення в управлінні запасами, хоча зростання цього показника в 2024 році вказує на певне збільшення обсягів запасів та на деяку затримку в їх обороті.

Зростання коефіцієнта оборотності власного капіталу вказує на ефективніше використання власних коштів підприємства для генерації доходів.

Скорочення строку обороту власного капіталу вказує на покращення ефективності використання власних коштів у діяльності підприємства.

Зменшення операційного циклу свідчить про покращення оперативної ефективності підприємства. Однак зростання цього показника в 2024 році може бути індикатором деяких затримок або змін в управлінні запасами та дебіторською заборгованістю.

Зростання фінансового циклу в 2024 році є негативним моментом, оскільки він вказує на збільшення часу, що підприємство потребує для фінансування своєї діяльності через позикові кошти або власні.

Загалом, можна відзначити покращення ділової активності підприємства в більшості напрямків, зокрема в оборотності активів, дебіторської і кредиторської заборгованості та основних засобів. Однак деякі показники, такі як фінансовий цикл і строк обороту запасів, вимагають уваги.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства (табл.2.10).

Таблиця 2.10 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Кампі Логістик» за 2022 -2024 роки

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024/2022 (+,-)
Коефіцієнт автономії	0,15	0,20	0,21	0,06
Коефіцієнт фінансування	5,55	4,04	3,77	-1,78
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,25	0,27	0,37	0,12
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,10	0,38	0,47	0,37
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,23	0,90	1,17	0,94

Аналіз показників фінансової стійкості в табл.2.10 дозволяє оцінити здатність підприємства витримувати фінансові труднощі, забезпечуючи стабільне функціонування при змінних умовах. Розглянемо кожен з цих показників: коефіцієнт автономії відображає частку власного капіталу в структурі фінансування підприємства. Збільшення цього показника з 0,15 до 0,21 вказує на покращення фінансової стійкості, оскільки підприємство стало менш залежним від позикових коштів і більше використовує власний капітал для фінансування своєї діяльності.

Коефіцієнт фінансування показує, скільки одиниць позикових коштів припадає на одну одиницю власного капіталу. Зниження цього показника свідчить про зменшення залежності від позикових коштів, що є позитивним моментом для фінансової стійкості. Це вказує на поліпшення структури капіталу, тобто підприємство стало більш фінансово незалежним.

Коефіцієнт фінансової стійкості показує здатність підприємства покривати свої зобов'язання за рахунок власних засобів. Зростання цього показника з 0,25 до 0,37 є позитивною тенденцією, оскільки воно свідчить про підвищення здатності підприємства фінансувати свою діяльність без залучення зовнішніх позик. Це також вказує на підвищення фінансової незалежності.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами показує, яку частку власних коштів підприємство використовує для фінансування оборотних засобів. Збільшення цього показника з 0,10 до 0,47 свідчить про значне покращення забезпечення оборотних засобів власними фінансами. Це знижує потребу в зовнішньому фінансуванні для покриття поточних витрат.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу відображає частку власного капіталу, яку підприємство може вільно використовувати для фінансування поточних витрат і інвестицій. Значне зростання цього показника з 0,23 до 1,17 свідчить про покращення фінансової гнучкості підприємства, що дозволяє більш ефективно реагувати на зміни в ринковому середовищі та здійснювати інвестиції.

В цілому, підприємство значно покращило свою фінансову стійкість, знизивши залежність від позикових коштів та підвищивши ефективність використання власних ресурсів. Розглянемо рентабельність підприємства, яка характеризує ступінь дохідності, вигідності та прибутковості (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Динаміка показників рентабельності підприємства за 2022-2024 рр, %

Найменування показника	2022	2023	2024	Відхилення	
				2023/2022	2024/2023
				%	%
Рентабельність продажів	12,18	1,43	4,05	-10,8	2,6
Рентабельність власного капіталу	24,31	2,63	9,35	-21,7	6,7
Рентабельність активів	16,75	4,80	9,31	-11,9	4,5
Рентабельність виробничого капіталу	16,40	1,87	6,69	-14,5	4,8
Рентабельність продукції	47,08	42,51	31,82	-4,6	-10,7

В табл.2.11 проведений аналіз показників рентабельності дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів підприємства та здатність генерувати прибуток з кожної одиниці витрачених коштів. Розглянемо кожен з показників рентабельності за 2022-2024 роки: рентабельність продажів показує, який відсоток прибутку підприємство отримує з кожної одиниці реалізованої продукції. Зниження цього показника з 12,18% до 1,43% у 2023 році свідчить про значне погіршення ефективності продажів, ймовірно, через зниження маржі та зростання витрат. У 2024 році спостерігається деяке відновлення цього показника (+2,6%).

Рентабельність власного капіталу показує, наскільки ефективно підприємство використовує власні кошти для отримання прибутку. Спостерігається суттєве зниження цього показника у 2023 році, що свідчить про зниження прибутковості. Однак у 2024 році відбулося покращення (+6,7%), що може свідчити про відновлення ефективності використання власних коштів.

Рентабельність активів показує, який прибуток підприємство генерує на кожну одиницю своїх активів. Зниження цього показника у 2023 році свідчить

про зниження ефективності використання активів, але відновлення у 2024 році (+4,5%) вказує на покращення в цьому аспекті.

Рентабельність виробничого капіталу показує, як ефективно підприємство використовує свої виробничі ресурси для отримання прибутку. Суттєве зниження цього показника в 2023 році вказує на погіршення ефективності використання виробничих ресурсів, але зростання на 4,8% в 2024 році свідчить про покращення ситуації.

Рентабельність продукції показує, яку частку прибутку приносить кожна одиниця виробленої продукції. Зниження цього показника з 47,08% до 31,82% вказує на суттєве падіння маржі прибутку, що може бути наслідком збільшення собівартості виробництва та зменшення попиту на продукцію (послуги).

Загалом, спостерігається значне зниження більшості показників рентабельності у 2023 році, що вказує на можливі фінансові проблеми, такі, як погіршення ефективності та зростання витрат. Однак в 2024 році підприємству вдалося відновити деякі з цих показників, хоча рівень рентабельності все ще нижчий, ніж у 2022 році. Отже, підприємству потрібно звернути увагу на зниження рентабельності продукції та рентабельності продажів, що може свідчити про проблему з ціноутворенням, витратами або конкурентоспроможністю продукції.

Висновки до розділу 2

1. Надано загальну характеристику діяльності ТОВ «Кампі Логістик», зазначено місію та цілі організації, охарактеризовано принцип та особливості діяльності підприємства, відображено виробничу та організаційну структури підприємства.

2. Встановлено, що протягом 2022-2024 рр. відбувається зростання обсягів виробничої діяльності підприємства ТОВ «Кампі Логістик», що свідчить про зростання його майнового потенціалу. У структурі виробничої

діяльності найбільшу частину займають транспортно-експедиційні послуги з перевезення вантажів та послуги із закупівлі продукції в інтересах замовника.

3. Дослідження техніко-економічних показників ТОВ «Кампі Логістик» показало, що діяльність підприємства за весь проаналізований період є прибутковою, проте динаміка показників ефективності фінансово-господарської діяльності має тенденцію до погіршення з 2022 до 2024 року. Відмічено, що динаміка прибутків підприємства має циклічний характер, так за 2023 рік отримано чистого прибутку на 569 тис.грн. (88,9%) менше ніж за 2022 рік, а у 2024 році розмір отриманого прибутку зріс на 208 тис.грн. (292,9%) у порівнянні з 2023 роком і склав 279 тис.грн. Дана динаміка прибутку говорить про низьку якість показника, тому що прибуток від основної діяльності не переважає серед джерел прибутку.

4. Протягом 2023-2024 років виробнича собівартість реалізованих послуг збільшилась на 1750 тис.грн. і склала 5229 тис.грн. Звідси випливає, що збільшення обсягу реалізації послуг тягне за собою збільшення собівартості. Зростання загальної суми витрат підприємства у 2024 році було спричинено зростанням таких їх складових як собівартість реалізованої продукції яка зростала на 50,3 % (1750 тис.грн.) та адміністративних витрат які зросли на 3,07% (35 тис.грн.), усі інші складові витрат мають тенденцію до скорочення, на 31,6 % (або на 49 тис.грн.), фінансові витрати скоротилися на 7,79% або на 6 тис.грн., а витрати з податку на прибуток скоротилися на 1,79% або на 2 тис.грн. Аналіз операційних витрат свідчить, що загальна сума операційних витрат зросла в 2023 році на 175 тис. грн. (збільшення на 3,8%), а в 2024 році спостерігається значне зростання витрат на 1736 тис. грн (збільшення на 36,4%). Це є результатом великого збільшення матеріальних витрат у 2024 році, а також зростання витрат на оплату праці та соціальних відрахувань.

5. Аналіз фінансових коефіцієнтів показав, що коефіцієнт абсолютної ліквідності показує низький рівень ліквідності, навіть попри збільшення в 2024 році. Підприємство має незначну кількість високоліквідних активів для покриття термінових зобов'язань; коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє

покращення ліквідності протягом аналізованих років, хоча зниження в 2024 році трохи стримує оптимістичні прогнози; коефіцієнт покриття є на хорошому рівні, що свідчить про здатність підприємства покривати свої поточні зобов'язання на основі оборотних активів. Збільшення коефіцієнта автономії та коефіцієнта фінансової стійкості вказує на зростання фінансової незалежності підприємства. Зниження коефіцієнта фінансування свідчить про зменшення залежності від зовнішніх позик. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами значно зріс, що вказує на підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ТОВ «КАМПІ ЛОГІСТИК»

3.1. Організаційне забезпечення оптимізації витрат підприємства

Сучасні уявлення про корпоративне управління засновані на тому, що бізнес має бути чітко визначено, виміряно, проаналізовано та вдосконалено. Діяльність транспортних підприємств потребують постійного вдосконалення виробничих процесів, що має визначальне значення для функціонування суб'єктів господарювання, які прагнуть підвищити та утримати свій рівень конкурентоспроможності.

Проведене дослідження діяльності ТОВ «Кампі Логістик» показало, що першочергового удосконалення потребують транспортно-технологічні, маркетингові, а також інноваційні процеси, протікання та реалізація яких є найбільш проблемною. Виходячи з цього стає очевидною необхідність постійного вдосконалення системи контролю за собівартістю продукції, застосування нових методів обліку, аналізу та регулювання витрат.

Для підвищення результативності діяльності та виявлення недоліків, керівництвом ТОВ «Кампі Логістик» було прийнято рішення із вивчення вимог клієнтів та їх задоволеністю результатами надання послуг, оскільки орієнтація на задоволення споживчого попиту є одним із ключових факторів стабільної діяльності підприємства.

Проведені опитування клієнтів ТОВ «Кампі Логістик» дозволило виявити відхилення між очікуваннями споживачів та їх фактичною задоволеністю. Основними вимогами, що пред'являються споживачами до послуг транспортного підприємства, є наступні:

- надійність перевезень;
- швидка доставка;
- регулярність доставки вантажу;

- гарантовані строки доставки, в тому числі доставка вантажу точно в строк;
- забезпечення схоронності вантажу при доставці;
- зручності з прийому і здачі вантажів;
- наявність додаткових послуг;
- гнучкість обслуговування;
- налагоджена система інформації і документування;
- супровід вантажу до кінцевого пункту призначення;
- організація доставки вантажу - від дверей до дверей;
- прийнятна вартість перевезення.

Задоволеність клієнтів результатами наданих транспортних послуг підприємства визначається співвідношенням між їх очікуваннями та реальним станом.

Результати опитування показали, що цільова аудиторія має низьку задоволеність по метрикам: налагоджена система інформації і документування, супровід вантажу до кінцевого пункту призначення, мінімальні терміни доставки та організація доставки вантажу при їх високому ступені значущості. Отже, саме ці показники потребують першочергового покращення з метою підвищення ефективності надання транспортних послуг та мінімізації внутрішніх проблем.

Для усунення проблем у наданні транспортних послуг було запропоновано розробити заходи з організаційного забезпечення оптимізації витрат, що спрямовані на конкретні напрями, які можуть допомогти досягти ефективності в різних аспектах діяльності підприємства.

Впровадження на підприємстві системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту – це чудовий приклад одного з таких напрямків, особливо для компаній, які працюють у сфері транспорту, логістики чи доставки.

Впровадження GPS-системи для моніторингу транспорту сприятиме:

- оптимізації витрат на паливо. GPS-система дозволяє моніторити маршрути руху транспорту, що дає змогу оптимізувати маршрути і скоротити витрати на паливо. Це також дозволяє уникнути зайвих об'їздів і заторів;

- зниженню витрат на технічне обслуговування. Виявлення неефективної роботи транспорту (наприклад, надмірне використання оборотів двигуна, тривалі зупинки, несправності) через дані GPS дозволяє своєчасно проводити технічне обслуговування і уникати великих витрат на ремонти;

- підвищенню ефективності роботи водіїв. GPS-система допомагає контролювати поведінку водіїв: їх швидкість, час роботи, а також допомагає зменшити витрати через запобігання порушень правил дорожнього руху, що можуть призвести до штрафів;

- безпеці та страхуванню. Впровадження GPS покращує безпеку транспорту і вантажів. У разі крадіжки або втрати транспортного засобу компанія може швидко визначити його місцезнаходження. Це також може допомогти знизити вартість страхових полісів;

- моніторингу та аналізу. Всі дані з GPS-системи можуть бути зібрані та проаналізовані для виявлення можливих точок для подальшої оптимізації. Наприклад, можна виявити найефективніші маршрути або часові періоди, коли трафік є менш інтенсивним;

- покращенню планування і прогнозування. Завдяки точному моніторингу руху транспорту можна більш точно планувати час доставки та прогнозувати можливі затримки.

Це не тільки дозволяє зменшити витрати, але й покращує якість обслуговування клієнтів і загальну ефективність компанії.

Таким чином, дана система спрямована на підвищення ефективності використання автотранспорту підприємства шляхом виключення грубих порушень і фактів нецільового використання автотранспорту, контролю витрат палива, підвищення ефективності експлуатації та зниження витрат на утримання автопарку.

GPS моніторинг автотранспорту дозволяє знизити собівартість послуг шляхом оптимізації транспортних витрат на експлуатацію та утримання парку.

Система GPS-моніторингу автотранспорту «GMP Satellite» дозволяє вирішувати наступні завдання:

- забезпечення безперервного контролю за місцезнаходженням і станом транспортних засобів в режимі реального часу;
- контроль переміщень транспорту за будь-який період часу з моменту установки системи;
- можливість забезпечення віддаленого управління за окремими вузлами транспортних засобів;
- накопичення статистичних даних для звітності та ефективного планування;
- контроль за нецільовим використанням транспортних засобів;
- формування звітів як по окремим транспортним засобам або їх групам, так і по всьому автопарку в цілому.

Загалом, «GMP Satellite» дозволяє ефективно контролювати та управляти автотранспортними засобами, забезпечуючи підвищення безпеки, ефективності та економічної вигоди.

Система GPS-моніторингу автотранспорту «GMP Satellite» складається з різних модулів або функцій, кожен з яких виконує конкретні завдання.

Ось деякі з можливих модулів, які можуть бути включені до системи:

1. Модуль відстеження місцезнаходження. Цей модуль відстежує розташування автотранспортних засобів за допомогою супутникової навігації GPS.
2. Модуль моніторингу швидкості. Він відслідковує швидкість руху кожного транспортного засобу і повідомляє про будь-яке перевищення встановлених обмежень.
3. Модуль управління маршрутами. Цей модуль дозволяє планувати оптимальні маршрути руху транспортних засобів та відстежувати їх виконання.

4. Модуль аналітики та звітності. Він забезпечує аналітичні дані щодо роботи автотранспортного парку, такі як час руху, час простою, використання палива тощо.

5. Модуль безпеки. Цей модуль може включати системи виявлення викрадення або неправильного використання автотранспортних засобів.

6. Модуль взаємодії з клієнтами: Він дозволяє клієнтам взаємодіяти з системою, отримувати звіти, надавати вказівки для маршрутів тощо.

Це лише деякі з можливих модулів, які можуть бути включені до системи GPS-моніторингу автотранспорту «GMP Satellite». Конфігурація системи може залежати від потреб користувача та специфікацій виробника.

Загальна схема функціонування системи GPS-моніторингу транспорту представлена на рис. 3.1.

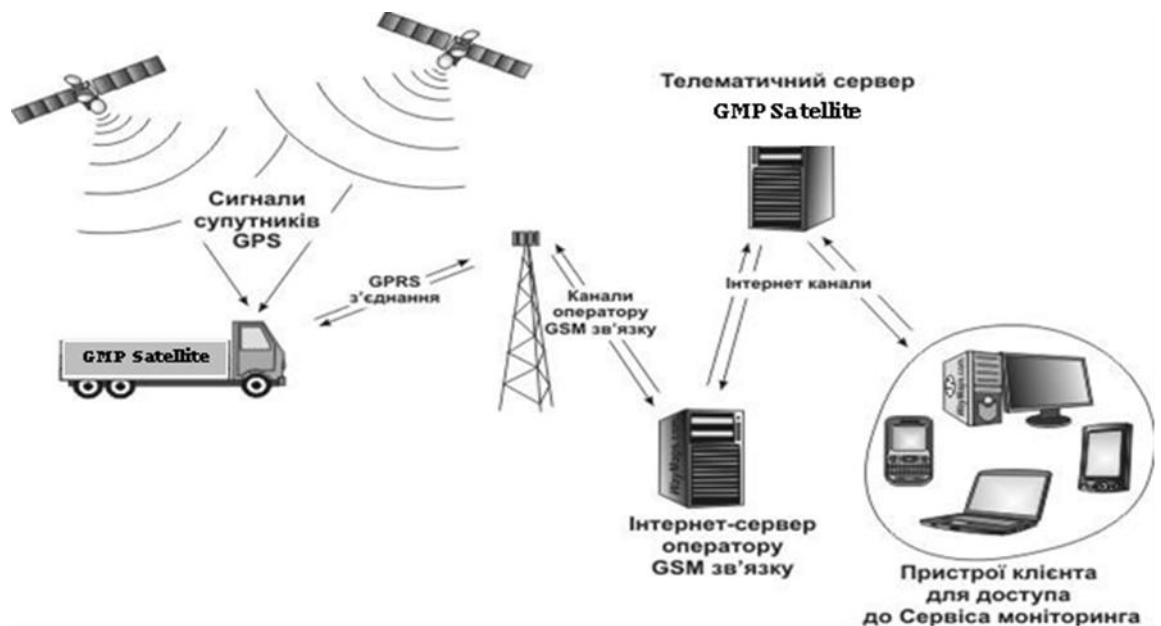

Рис. 3.1 – Схема функціонування системи GPS-моніторингу «GMP Satellite»

Впровадження і запуск системи GPS-моніторингу включає кілька етапів, які можуть варіюватися залежно від конкретних потреб і обставин. Нижче наведено загальний опис основних етапів впровадження:

1. Аналіз вимог і стратегічне планування:
 - визначення бізнес-вимог і цілей впровадження системи GPS-моніторингу;
 - оцінка потреб користувачів і організаційних вимог;
 - розробка стратегії впровадження, визначення бюджету і ресурсів;
2. Вибір та закупівля обладнання і програмного забезпечення:
 - вибір відповідного обладнання GPS і програмного забезпечення відповідно до потреб і вимог;
 - укладання контрактів і придбання необхідного обладнання і ПЗ.
3. Інтеграція і налаштування:
 - інтеграція GPS-пристроїв з існуючою інфраструктурою та програмним забезпеченням;
 - налаштування системи для відстеження, збору даних та аналітики.
4. Тестування і валідація:
 - проведення тестів функціональності, надійності та безпеки системи;
 - валідація системи згідно з вимогами користувачів і бізнес-процесами.
5. Тренування персоналу:
 - підготовка персоналу до роботи з системою GPS-моніторингу;
 - навчання користувачів щодо використання функцій і можливостей системи.
6. Впровадження та запуск:
 - послідовне впровадження системи на пілотних або обмежених об'єктах;
 - поступове розгортання системи на всіх необхідних об'єктах або транспортних засобах;
 - моніторинг роботи системи після запуску і вирішення будь-яких виниклих проблем.
7. Підтримка і планування майбутнього розвитку:
 - Надання технічної підтримки користувачам після запуску системи;

- вдосконалення системи на основі отриманих відгуків і нових вимог користувачів;

- планування майбутнього розвитку системи та оновлення технологій.

Ці етапи є загальними і можуть вимагати додаткових кроків або адаптації в залежності від конкретних умов і потреб впровадження системи GPS-моніторингу.

Сервіс GPS-моніторингу «GMP Satellite» має кілька переваг, які роблять його привабливим для користувачів:

- відсутність необхідності в придбанні спеціалізованого комп'ютерного обладнання для телематичного серверу;

- немає необхідності в організації цілодобової роботи сервера з постійним доступом до мережі Інтернет та виділеним IP;

- відсутні витрати на придбання спеціалізованого програмного забезпечення GPS-моніторингу;

- відсутні витрати на забезпечення додаткових робочих місць;

- моніторинг здійснюється з будь-якого комп'ютеру, що має доступ до мережі Інтернет, а не тільки з комп'ютерів внутрішньої мережі підприємства;

- можливість відстежувати рух автотранспортних засобів у реальному часі, що дозволяє оперативно реагувати на поточні ситуації та події;

- забезпечує високу точність визначення місцезнаходження транспортних засобів;

- дозволяє встановлювати та контролювати швидкісні режими, що допомагає запобігати перевищенням швидкості та зменшує ризик дорожньо-транспортних пригод;

- відстеження маршрутів дозволяє оптимізувати їх для зменшення витрат на паливо та часу руху;

- допомагає виявляти неправильне використання автотранспортних засобів, а також реагувати на небезпечні ситуації, забезпечуючи підвищення рівня безпеки;

- аналітичні дані, які надаються системою, допомагають виробникам рішень в оптимізації управління автопарком та витратами на експлуатацію;
- інтуїтивний інтерфейс та доступ до інформації через різні пристрої (комп'ютери, смартфони тощо) роблять сервіс зручним у користуванні.

Загалом, сервіс GPS-моніторингу «GMP Satellite» допомагає підвищити ефективність та безпеку управління автотранспортним парком, зменшити витрати та оптимізувати бізнес-процеси.

Загальні недоліки сервісів GPS-моніторингу можуть включати:

- можуть мати проблеми з точністю визначення місцезнаходження, що може призвести до недоліків у відстеженні та маршрутизації;
- обмежувати функціональність аналітики та звітності, що може ускладнити використання даних для управління транспортними або іншими видами діяльності;
- якщо дані про місцезнаходження та інші особисті дані не захищені належним чином, це може призвести до проблем з конфіденційністю та безпекою користувачів.

Порівняльний аналіз системи надання транспортних послуг ТОВ «Кампі Логістик» до і після впровадження сервісу GPS-моніторингу «GMP Satellite» показано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Таблиця порівняння системи надання транспортних послуг ТОВ «Кампі Логістик» до і після впровадження сервісу GPS-моніторингу «GMP Satellite»

До впровадження		Після впровадження	
№	Найменування робіт	№	Найменування робіт
1	2	3	4
1	Надання транспортних послуг	1	Надання транспортних послуг
1.1	Прийняття замовлення	1.1	Прийняття замовлення
1.1.1	Привітатися з клієнтом	1.1.1	Привітатися з клієнтом
1.1.2	Верифікувати дані клієнта	1.1.2	Верифікувати дані клієнта
1.1.3	Оформити замовлення	1.1.3	Оформити замовлення
1.1.4	Ввести данні до інформаційної системи обліку	1.1.4	Ввести данні до інформаційної системи обліку
1.2	Оформлення договору про перевезення	1.2	Оформлення договору про перевезення

1.2.1	Скласти договір про надання транспортних послуг	1.2.1	Скласти договір про надання транспортних послуг
1.2.2	Узгодити договір з юридичним відділом	1.2.2	Узгодити договір з юридичним відділом

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
1.2.3	Зареєструвати договір в інформаційній системі обліку	1.2.3	Зареєструвати договір в інформаційній системі обліку
1.3	Обрання рухомого складу	1.3	Обрання рухомого складу
1.3.1	Подати заявку на транспорт	1.3.1	Подати заявку на транспорт
1.3.2	Перевірити відповідність рухомого складу встановленим вимогам	1.3.2	Перевірити відповідність рухомого складу встановленим вимогам
1.3.3	Передати дані до транспортного відділу	1.3.3	Обрати транспортний засіб
1.4	Перевезення вантажів	1.3.4	Активізувати GPS-модуль вантажного автомобіля
1.4.1	Приймання вантажу до перевезення		Оформити ТТН
1.4.2	Перевірка вантажу	1.3.5	Подати дані до транспортного відділу
1.4.3	Завантаження автомобіля	1.4	Перевезення вантажів
1.4.4	Маркування та пломбування вантажу	1.4.1	Приймання вантажу до перевезення
1.4.5	Процес перевезення	1.4.2	Перевірка вантажу
1.4.6	Приймання вантажу та розвантаження автомобіля	1.4.3	Завантаження автомобіля
1.4.7	Проведення розрахунків	1.4.4	Маркування та пломбування вантажу
		1.4.5	Процес перевезення
		1.4.6	Приймання вантажу та розвантаження автомобіля
		1.4.7	Проведення розрахунків

З представленої табл. 3.1 видно, що використання впровадженої системи GPS-моніторингу «GMP Satellite» відбуватиметься на етапах 1.3 «Обрання рухомого складу» та 1.4.2 «Перевезення вантажів».

Отже, реалізація запропонованих заходів з використанням такого ресурсу як системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту дозволить суттєво знизити витрати та покращити якість послуг, що надаються підприємством ТОВ «Кампі Логістик».

3.2. Економічна доцільність оптимізації витрат за проектом

Будь-яке удосконалення різних аспектів діяльності підприємства, у тому числі і оптимізація витрат, потребує економічного обґрунтування ефективності та доцільності впровадження даного заходу.

Економічне обґрунтування впровадження заходів, щодо оптимізації витрат підприємства полягає в аналізі витрат та очікуваних користей від переорганізації цього процесу. Ось кілька кроків, які можна виконати для такого обґрунтування:

1. Визначення цілей проєкта.

Встановлення конкретних цілей, які планується досягти за допомогою оптимізації витрат (зменшення часу обробки замовлень, підвищення якості продукції або скорочення витрат).

2. Оцінка витрат за проєктом.

Аналіз витрат на переорганізацію надання транспортних послуг, включаючи витрати на технології, перепідготовку персоналу, зміни в інфраструктурі тощо.

3. Прогнозування користі.

Оцінка очікуваних користей від впровадження системи GPS-моніторингу. Це може включати збільшення продуктивності, поліпшення якості, збільшення конкурентоспроможності тощо.

4. Порівняльний аналіз.

Порівняння витрат на впровадження системи GPS-моніторингу з очікуваними користями для прийняття рішення щодо його економічної доцільності. Розрахунок показників ефективності, таких як NPV, IRR.

Економічне обґрунтування заходів з впровадження системи GPS-моніторингу допомагає підприємству прийняти обґрунтоване рішення щодо впровадження нових змін, а також сприяє максимізації користі від цих змін при мінімізації витрат.

Спочатку визначимо перелік витрат необхідних ТОВ «Кампі Логістик» для впровадження системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту.

Зауважимо, що підприємство повністю забезпечено автомобільним транспортом, кількість якого у 2024 році становила 15 одиниць, які дозволяють доставляти замовлену продукцію по всій території України від пункту відправки до пункту призначення.

Дослідження ринку послуг встановлення та продажу систем GPS-моніторингу транспорту показало, що мінімальні початкові витрати підприємства на обладнання однієї вантажної машини універсальним GPS-трекером, а також його річне обслуговування, яке включає лише спостереження за маршрутом авто, перебувало в діапазоні 1400-1800 грн. за базовий набір функцій.

Оптимальний пакет послуг, який включає в себе датчик палива, можливість надавати різні рівні доступу різним працівникам, ідентифікатором водія, буде коштувати 8000 – 35000 грн.

Витрати на впровадження системи.

Початкові (разові) витрати:

- придбання приладів GPS-моніторингу для встановлення на автомобіль: 20486,7 грн. за одиницю;
- монтаж приладів на автомобілі: 1250 грн;
- авторизація підприємства на сервері GPS-моніторингу становитиме 130 грн.

Постійні (поточні) витрати:

- місячна абонентська плата за підтримку одного автомобіля на сервері моніторингу, включаючи витрати на передачу даних по GPRS каналам операторів стільникового зв'язку – 128 грн. Відповідно постійні витрати підприємства становитимуть 1920 грн. на місяць (15 од. x 128 грн.).

На даний час обліковий процес на підприємстві обслуговують 3 працівника бухгалтерії та диспетчерської служби, які забезпечені 3 одиницями комп'ютерної техніки. Дана комп'ютерна техніка використовується ними для обробки та зберігання поточної фінансової інформації підприємства.

Посадові оклади та фонд оплати праці працівників бухгалтерії та диспетчерської служби представлений у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Персонал, який забезпечує контроль автотранспорту на ТОВ «Кампі Логістик» до проєкту

Посада	Структурний підрозділ	Кількість, осіб	Посадовий оклад, грн.	Фонд заробіт-ної плати за місяць	Фонд оплати праці за рік
Бухгалтер з обліку транспортних витрат	Бухгалтерія	1	9600	9600	11520
Інженер транспортного цеху	Транспортний цех	1	8700	8700	10440
Диспетчер	Диспетчерськ служба	2	8200	16400	196800
Всього		4		34700	416400

Загальну суму інвестиційних витрат представимо у вигляді табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Загальні витрати на впровадження системи GPS-моніторингу

Стаття витрат	Ціна послуг, грн.	Кількість, шт.	Сума, грн.
Інвестиційні витрати			
Придбання приладів GPS-моніторингу	20486,7	15	307300
Монтаж приладів на автомобілі	1250	15	18750
Авторизація підприємства на сервері GPS моніторингу	130	15	1950
Разом			328000
Постійні витрати			
Місячна абонентська плата за підтримку одного автомобіля на сервері моніторингу	128	15	1920
Оплата праці персоналу	12900	1	12900
Разом			14820

Джерелами фінансування проєкту стануть власні кошти підприємства у повному обсязі.

Впровадження системи GPS – моніторингу дозволить скоротити працівників, які забезпечують контроль автотранспорту на підприємстві з 4-ох осіб до 1-ї особи.

Після впровадження системи GPS-моніторингу «GMP Satellite», контроль автотранспорту передбачається одним диспетчером, який матиме повну достовірну інформацію про рух автотранспорту та витратина нього.

Таким чином, фонд оплати праці працівників які здійснюватимуть облікові процеси становитиме 12,9 тис.грн на місяць або 154,8 тис.грн. за рік.

Впровадження системи GPS-моніторингу, окрім економії фонду заробітної плати дозволить отримати й інші переваги:

- економічний ефект – досвід впровадження систем GPS-моніторингу на підприємствах говорить про пряму економію на утримання рухомого складу підприємства від 20 до 35 відсотків;

- операційний – працівник, який не займається під час роботи рішенням особистих питань, встигає за робочий день вирішити більше виробничих завдань; крім того, значно підвищується ефективність використання автотранспорту за рахунок його on-line диспетчеризації, зменшується середній пробіг і час реакції;

- моральний – підвищується загальний рівень виробничої дисципліни, причому не тільки в транспортному підрозділі, а й в цілому по підприємству.

Управлінський ефект досягається за рахунок:

- забезпечення централізованого контролю та управління автотранспортом підприємства;

- автоматизація процесу контролю якості виконання завдань;

- зниження трудомісткості операцій контролю;

- підвищення точності прогнозування при плануванні робіт по виконанню контрактів на надання послуг.

Таким чином, саме економія витрат буде тим позитивним результатом на підставі якого будуть розраховані вартісні показники ефективності даного заходу.

Одним із важливих аспектів планування є обґрунтування доцільності вкладання інвестицій у впровадження системи GPS-моніторингу для рухомого

автотранспорту, що можна зробити за допомогою інструментів аналізу ефективності інвестицій.

Ефективність інвестицій визначимо за допомогою методу дисконтування.

У табл. 3.4 представлена економія витрат від впровадження системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту на підприємстві за один місяць.

Таблиця 3.4 – Економія витрат від впровадження системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту на підприємстві за місяць

Показник	До впровадження (4 працівника), грн.	Після впровадження (1 працівник), грн.	Економія витрат, грн.
Витрати на оплату праці	34700	12900	21800
Економія на утримання рухомого складу підприємства від 20 %	175000	140000	35000
Зменшення середнього пробігу в автопарках (при збереженні завантаженості) досягається на 10%	232000	208800	23200
Разом	441700	361700	80000

Оскільки фінансування даного проєкту планується здійснити за рахунок власних коштів підприємства коефіцієнт дисконтування приймається на рівні середньобанківської кредитної ставки – 30%, яка є мінімальною вартістю власних коштів підприємства.

Тоді, коефіцієнт дисконтування (d) при нормі доходу на капітал, що дорівнює 30% згідно вихідних даних дорівнює:

$$d_1 = 1 / (1 + 0,30)^1 = 0,77 \text{ для 1-го року;}$$

$$d_2 = 1 / (1 + 0,30)^2 = 0,59 \text{ для 2-го року;}$$

$$d_3 = 1 / (1 + 0,30)^3 = 0,46 \text{ для 3-го року;}$$

$$d_4 = 1 / (1 + 0,30)^4 = 0,35 \text{ для 4-го року;}$$

$$d_5 = 1 / (1 + 0,30)^5 = 0,27 \text{ для 5-го року.}$$

Дисконтований потік реальних грошей одержуємо шляхом множення притоку реальних грошей на коефіцієнт дисконтування $d=30\%$ відповідно поетапно.

По потоку реальних грошей і по прийнятій нормі доходу на капітал розраховуємо основні показники ефективності: чистий дисконтований дохід (NPV); індекс прибутковості (PI); внутрішню норму прибутковості (IRR); термін окупності (DPP).

Показник NPV – чиста теперішня вартість показує абсолютну суму ефекту від реалізації проекту, і розраховується як різниця між сумою приведених до теперішньої вартості всіх грошових потоків-доходів та сумою всіх грошових потоків-витрат за весь період його експлуатації, починаючи від дати початку інвестування.

Показник NPV показує прогнозну оцінку зміни економічного потенціалу підприємства у випадку прийняття рішення, яке розглядається.

Якщо $NPV > 0$, то рішення варто прийняти. У цьому випадку власник фірми отримає бажані прибутки.

Якщо $NPV < 0$, то рішення варто відхилити. Власник фірми буде мати збитки від цього проекту.

Якщо $NPV = 0$, то проект не прибутковий і не збитковий.

Виходячи з грошових потоків проекту продисконтованих на коефіцієнт дисконтування визначимо чисту теперішню вартість проекту за формулою:

$$ЧТВ_{NPV} = -CF_0 + \frac{CF_1}{(1+K)^1} + \frac{CF_2}{(1+K)^2} + \frac{CF_n}{(1+K)^n} = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+K)^t} - CF_0 \quad (3.1)$$

де CF_0 – первинні інвестиції;

CF_0 – очікувані чисті грошові потоки в період t ;

K – вартість капіталу проекту.

$$NPV = 176,3 + 135,6 + 104,3 + 80,2 + 61,7 - 328,0 = 230,2 \text{ тис.грн.}$$

Отже, NPV проекту дорівнює 230,2 тис.грн., що більше нуля, а це означає що даний проект слід прийняти для реалізації.

Індекс прибутковості інвестиційного проекту (PI) – це відношення теперішньої вартості грошових надходжень від проекту після оподаткування до теперішньої вартості інвестицій.

Якщо $PI > 1$, то проект слід прийняти;

$PI < 1$ – проект слід відхилити;

$PI = 1$ – проект не прибутковий і не збитковий.

$$PI = (176,3 + 135,6 + 104,3 + 80,2 + 61,7) / 328,0 = 3,5$$

Отже, розрахований індекс прибутковості більше одиниці, що підтверджує доцільність прийняття проекту.

Показник внутрішньої норми доходності проекту (IRR), дає результати а в процентному виразі. IRR характеризує максимально прийнятий відносний рівень витрат, які можуть бути здійснені при реалізації даного проекту. За розрахунками прогностного періоду $IRR = 64,2\%$.

Для інвестиційного проекту важливо визначити дисконтований період окупності за формулою:

$$DPP = T_n + CF_n / CF_{d(n+1)} \quad (3.2)$$

де T_n – кількість років.

Розрахунок чистої поточної вартості від реалізації інвестиційного проекту показано в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Розрахунок чистої поточної вартості від реалізації інвестиційного проекту, тис. грн.

Показник	Час інвестування	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
Інвестиції	328,0					
Накопичений дисконтований грошовий потік		176,3	311,9	416,3	496,5	558,2

Накопичений грошовий потік		229,2	458,4	687,6	916,8	1146,0
----------------------------	--	-------	-------	-------	-------	--------

З представленої табл. 3.5 видно, що накопичений грошовий потік другого року реалізації проєкту перевищує суму інвестованого капіталу, отже у даному періоду і відбувається окупність даного проєкту. Розрахуємо її більш конкретно.

$$DPP_{\text{накоп.ГП}} = 2 + \frac{458,4 - 328,0}{458,4} = 1,72 \text{ року};$$

З представлених розрахунків видно, що період окупності проєкту за грошовими потоками, не приведеними до теперішнього моменту часу, складає 1,72 роки.

Узагальнені показники ефективності даного проєкту представлені у вигляді табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Узагальнені показники ефективності проєкту

Найменування показників	Час інвестування	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік	Разом
Сума інвестицій для реалізації проєкту, тис. грн.	328,0	-	-	-	-	-	328,0
Економія, тис.грн.	-	960,0	960,0	960,0	960,0	960,0	4800,0
Постійні витрати, тис.грн.	-	730,80	730,80	730,80	730,80	730,80	3654,0
Накопичений грошовий потік, тис.грн.	-	-	-	-	-	-	1146,0
Накопичений дисконтований грошовий потік, тис.грн.	-	-	-	-	-	-	558,2
Чиста поточна вартість (NPV), тис.грн.	-	-	-	-	-	-	230,2
Індекс прибутковості (PI)	-	-	-	-	-	-	3,5
Внутрішня норма доходності (IRR), %	-	-	-	-	-	-	64,2
Період окупності, років (DPP)	-	-	-	-	-	-	1,7

Як видно з табл. 3.6, показники ефективності інвестиційного проєкту прибуткові і достатньо високі для того, щоб рекомендувати його до впровадження: чиста поточна вартість складає 230,2 тис. грн., індекс прибутковості 3,4 %, а термін окупності – 1,7 року.

Впровадження даного проєкту окрім економічного ефекту сприяє підвищенню якості надання транспортних послуг підприємства.

Висновки до розділу 3

1. Надання транспортних послуг є складним процесом, який представлено у вигляді складових етапів в виробничій структурі транспортного підприємства, що допомагає організувати цілеспрямовані дії щодо їхньої оптимізації. Для визначення заходів, щодо оптимізації витрат підприємства було проведено опитування клієнтів підприємства, яке дозволило виявити відхилення між очікуваннями споживачів та їх фактичною задоволеністю. Результати опитування показали, що на практиці має місце розрив між ступенем задоволеності споживачів наданням транспортних послуг та їх значущістю для них. Так, цільова аудиторія має низьку задоволеність по метрикам: налагоджена система інформації і документування, супровід вантажу до кінцевого пункту призначення, мінімальні терміни доставки та організація доставки вантажу при їх високому ступені значущості.

2. Одним із можливих варіантів оптимізації витрат процесу надання транспортних послуг запропоновано впровадження на підприємстві системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту. Дана система спрямована на підвищення ефективності використання автотранспорту підприємства шляхом виключення грубих порушень і фактів нецільового використання автотранспорту, контролю витрат палива, підвищення ефективності експлуатації та зниження витрат на утримання автопарку.

3. Обґрунтовано економічну доцільність впровадження системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту. Інвестиційні витрати на впровадження даної системи становлять 328,0 тис.грн. Проте, впровадження системи GPS дозволяє скоротити штат персоналу, який забезпечує контроль автотранспорту підприємства, досягти економії витрат на утримання рухомого складу підприємства на 20 % та зменшення середнього пробігу в автопарках (при збереженні завантаженості) на 10%. Таким чином, саме економія витрат буде тим позитивним результатом на підставі якого розраховані вартісні показники ефективності даного заходу.

4. Розрахувавши показники ефективності проекту, встановлено, що проект є прибутковим і окупиться протягом 1,7 років. Чиста поточна вартість яка буде отримана у результаті реалізації проекту становитиме 230,2 тис.грн. Індекс рентабельності – 3,5. Внутрішня норма доходності 64,2%, що перевищує ставку дисконтування на 34,2%. Отже, впровадження проекту є доцільним.

ВИСНОВКИ

За результатами виконання кваліфікаційної роботи на підприємстві ТОВ «Кампі Логістик» були зроблені наступні висновки:

1. Автори різних шкіл економічної науки, як зарубіжні, так і вітчизняні, сходяться на тому, що витрати є результатом використання економічних ресурсів для досягнення певних цілей, зокрема виробництва товарів і послуг. Залежно від контексту, вони можуть акцентувати увагу на різних аспектах витрат – від обліку до економічної сутності або стратегічного значення для підприємства.

2. Класифікація витрат має відображати всі характерні ознаки, за якими один вид витрат відрізняється від іншого, розмежовувати їх функціональну роль з метою створення впорядкованої бази даних про склад і структуру витрат підприємства, що забезпечувала б ефективне ведення рахунків і локалізацію витрат за об'єктами калькуляції собівартості. Собівартість — це сума всіх витрат на виробництво продукції або надання послуг.

3. Калькулювання (або калькулювання витрат) – це процес визначення вартості продукції, послуг чи інших економічних об'єктів з метою планування, контролю та прийняття управлінських рішень. У бухгалтерській практиці та управлінні витратами калькулювання допомагає встановити ціну виробництва, нарахувати витрати та забезпечити ефективне використання ресурсів. Калькуляція собівартості – це процес розрахунку всіх витрат, пов'язаних із виробництвом товарів чи наданням послуг. Це важливий елемент управлінського обліку, що дозволяє бізнесу аналізувати свої витрати та прибуток.

4. Управління витратами досить складний та трудомісткий процес. В основі даного процесу лежить інформаційна функція, яка забезпечує ефективний облік витрат. Для цього підприємству, діяльність якого спрямована на підвищення ефективності виробництва та зростання конкурентоспроможності, необхідно вибирати певну методику в якості основи

для перегляду вже існуючої або впровадження нової системи управління витратами, обов'язково враховуючи галузеву специфіку та цілі. При вирішенні певних завдань можливе застосування методів управління витратами у комплексі, що дозволяє максимізувати економічний ефект.

5. Надано загальну характеристику діяльності ТОВ «Кампі Логістик», зазначено місію та цілі організації, охарактеризовано принцип та особливості діяльності підприємства, відображено виробничу та організаційну структури підприємства.

6. Встановлено, що протягом 2022-2024 рр. відбувається зростання обсягів виробничої діяльності підприємства ТОВ «Кампі Логістик», що свідчить про зростання його майнового потенціалу. У структурі виробничої діяльності найбільшу частину займають транспортно-експедиційні послуги з перевезення вантажів та послуги із закупівлі продукції в інтересах замовника.

7. Дослідження техніко-економічних показників ТОВ «Кампі Логістик» показало, що діяльність підприємства за весь проаналізований період є прибутковою, проте динаміка показників ефективності фінансово-господарської діяльності має тенденцію до погіршення з 2022 до 2024 року. Відмічено, що динаміка прибутків підприємства має циклічний характер, так за 2023 рік отримано чистого прибутку на 569 тис.грн. (88,9%) менше ніж за 2022 рік, а у 2024 році розмір отриманого прибутку зріс на 208 тис.грн. (292,9%) у порівнянні з 2023 роком і склав 279 тис.грн. Дана динаміка прибутку говорить про низьку якість показника, тому що прибуток від основної діяльності не переважає серед джерел прибутку.

8. Протягом 2023-2024 років виробнича собівартість реалізованих послуг збільшилась на 1750 тис.грн. і склала 5229 тис.грн. Звідси випливає, що збільшення обсягу реалізації послуг тягне за собою збільшення собівартості. Така тенденція веде до зниження прибутку. Зростання загальної суми витрат підприємства у 2024 році було спричинено зростанням таких їх складових як собівартість реалізованої продукції яка зростала на 50,3 % (1750 тис.грн.) та адміністративних витрат які зросли на 3,07% (35 тис.грн.), усі інші складові

витрат мають тенденцію до скорочення, на 31,6 % (або на 49 тис.грн.), фінансові витрати скоротилися на 7,79% або на 6 тис.грн., а витрати з податку на прибуток скоротилися на 1,79% або на 2 тис.грн. Аналіз операційних витрат свідчить, що загальна сума операційних витрат зросла в 2023 році на 175 тис. грн. (збільшення на 3,8%), а в 2024 році спостерігається значне зростання витрат на 1736 тис. грн (збільшення на 36,4%). Це є результатом великого збільшення матеріальних витрат у 2024 році, а також зростання витрат на оплату праці та соціальних відрахувань. Проведений аналіз допомагає зрозуміти, які фактори найбільше впливають на загальний рівень операційних витрат.

9. Аналіз фінансових коефіцієнтів показав, що коефіцієнт абсолютної ліквідності показує низький рівень ліквідності, навіть попри збільшення в 2024 році. Підприємство має незначну кількість високоліквідних активів для покриття термінових зобов'язань; коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє покращення ліквідності протягом аналізованих років, хоча зниження в 2024 році трохи стримує оптимістичні прогнози; коефіцієнт покриття є на хорошому рівні, що свідчить про здатність підприємства покривати свої поточні зобов'язання на основі оборотних активів. Збільшення коефіцієнта автономії та коефіцієнта фінансової стійкості вказує на зростання фінансової незалежності підприємства. Зниження коефіцієнта фінансування свідчить про зменшення залежності від зовнішніх позик. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами значно зріс, що вказує на підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів.

10. Надання транспортних послуг є складним процесом, який представлено у вигляді складових етапів в виробничій структурі транспортного підприємства, що допомагає організувати цілеспрямовані дії щодо їхньої оптимізації. Для проведення заходів, щодо оптимізації витрат підприємства було проведено опитування клієнтів підприємства, яке дозволило виявити відхилення між очікуваннями споживачів та їх фактичною задоволеністю. Результати опитування показали, що на практиці має місце

розрив між ступенем задоволеності споживачів наданням транспортних послуг та їх значущістю для них. Так, цільова аудиторія має низьку задоволеність по метрикам: налагоджена система інформації і документування, супровід вантажу до кінцевого пункту призначення, мінімальні терміни доставки та організація доставки вантажу при їх високому ступені значущості.

11. Одним із можливих варіантів оптимізації витрат процесу надання транспортних послуг запропоновано впровадження на підприємстві системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту. Дана система спрямована на підвищення ефективності використання автотранспорту підприємства шляхом виключення грубих порушень і фактів нецільового використання автотранспорту, контролю витрат палива, підвищення ефективності експлуатації та зниження витрат на утримання автопарку.

12. Обґрунтовано економічну доцільність впровадження системи GPS-моніторингу для рухомого автотранспорту. Інвестиційні витрати на впровадження даної системи становлять 328,0 тис.грн. Проте, впровадження системи GPS дозволяє скоротити штат персоналу, який забезпечує контроль автотранспорту підприємства, досягти економії витрат на утримання рухомого складу підприємства на 20 % та зменшення середнього пробігу в автопарках (при збереженні завантаженості) на 10%. Таким чином, саме економія витрат буде тим позитивним результатом на підставі якого розраховані вартісні показники ефективності даного заходу.

13. Розрахувавши показники ефективності проекту, встановлено, що проект є прибутковим і окупиться протягом 1,7 років. Чиста поточна вартість яка буде отримана у результаті реалізації проекту становитиме 230,2 тис.грн. Індекс рентабельності – 3,5. Внутрішня норма доходності 64,2%, що перевищує ставку дисконтування на 34,2%. Отже, впровадження проекту є доцільним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананська М. О. Методичні засади формування собівартості та ціни перевезень автотранспортних підприємств. / М.О. Ананська, М.І Зіновеєва // Проблеми ринку та розвитку регіонів України в ХХІ столітті: матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції Одеса : «ОНПУ», 2016. С. 6–8.
2. Бобра М. Особливості міжнародних вантажних перевезень під час війни. [Електронний ресурс] / М. Бобра // Lviv. Media. Розділ «Економіка». – 2022. – Режим доступу: <https://lviv.media/ekonomika/60994-osoblivosti-vantazhnih-perevezen-pid-chas-vijni/>.
3. Варченко О.М. Методичні підходи до управління витратами сільськогосподарських підприємств. / О.М. Варченко, І.В.Свиноус, Л.С. Іванова, // Агросвіт – 2020. – № 12. – 19-26.
4. Воскресенська Т. І. Особливості формування собівартості послуг з перевезення вантажу [Електронний ресурс] / Т.І.Воскресенська, М.В. Теслюк // Економіка та суспільство. Розділ «Облік і оподаткування» – 2021 – № 32– Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-75>.
5. Вовк В. М. Особливості формування собівартості вантажних перевезень транспортом перевізників за базисних умов поставок Інкотермс / В.М. Вовк, Ю.М. Нефьодова // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка» – 2016 – № 1 (73) - С. 28–35.
6. Грінченко А.В. Концептуальні основи управління витратами підприємства. [Електронний ресурс] / А. В. Грінченко Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/tppe/2011_24/Zb_24_50.pdf.
7. Давидович І.Є. Управління витратами: навч. посіб./ І.Є. Давидович. – К: ЦУЛ, 2008. – 320 с.

8. Долішня Т.І. Класифікація основних чинників витрат [Електронний ресурс] / Т.І. Долішня // Режим доступу: <http://mtkonf.org/dolishnya-ti-klasi-fikatsiya-osnovnih-chinnikiv-vitrat/>.
9. Дробязко С.І. Методичні основи управління витратами підприємства. / С.І. Дробязко // Академічний огляд. –2010. – № 1. – С. 55–60.
10. Дороніна І. І. Механізми державного регулювання розвитку відновлюваної енергетики: світові тенденції та українські реалії / І.І. Дороніна // Вісник НАДУ. Серія «Державне управління». –2019. – № 4. –С. 25–32.
11. Даниш Н. І. Аналіз резервів зниження собівартості продукції. / Н. І. Даниш, Д. В. Максименко // Приазовський економічний вісник. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. – 2019. –№ 6. – С. 351–356.
12. Дяченко А. В. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019- 2020 рр. в Україні / А. В. Дяченко, О. І.Карінцева, С. В. Тарасенко, М. О. Харченко// Механізм регулювання економіки. – 2021. – № 3. – С. 21-24.
13. Кравченко І. Й. Витрати: науково-методичні підходи щодо сутності даної категорії. / І.Й. Кравченко // Сучасний стан, проблемні аспекти та перспективи розвитку обліково-контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством: кол. моногр. – Київ: НУХТ –2019. – С. 21–31.
14. Кулинич М.Б. Процеси формування собівартості продукції: монографія. / М.Б. Кулинич – Луцьк: Вежа – 2019. 204с.
15. Лівощко Т.В. Планування заходів зниження собівартості продукції промислового підприємства / Т.В. Лівощко, Т.О. Кушнарєва // Запорізька державна інженерна академія. – 2017. – № 2. – С. 28-33.
16. Левковець Л. Міжнародні перевезення і транспортне право. / Л. Левковець, В. Марупич, О. Ігнатенко. – К.: Видавничий Дім, 2001. –300 с.
17. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. / В.О.Мец – К.: КНЕУ, 2019. –132с.

18. Маковеев А. Собівартість продукції в контексті технологічного розвитку промислового виробництва. / А.Маковеев// Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. –№ 7. –С. 14 - 19.

19. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards). [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=240945.

20. Мельникова К.В. Шляхи зниження собівартості продукції за умов впровадження техніко-економічних інновацій. / К.В. Мельникова, Ю.К. Василькова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 3. –С. 214 - 220.

21. Макаренко М. Г. Зменшення собівартості автомобільних перевезень./ М.Г. Макаренко, Ю.М. Кулаков, В.В. Завалій // Автомобільний транспорт в аграрному секторі: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. Харків, 2019. – С. 51–52.

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

23. Новіков І.В. Цільова вартість як стратегічна концепція управління витратами./ І.В. Новіков// Київ: Молодіжна – 2019. – № 6 – С. 166-169.

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0336-13>.

25. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України № 1644-III від 06.04.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. –№ 28. – С. 222.

26. Павловська О. В. Удосконалення методів аналізу фінансової стійкості підприємств. / О.В. Павловська // Фінанси України. –2018. – № 11. – С. 54-61.

27. Рихліцький В. Бізнес в умовах війни: хто зазнав найбільших втрат та як відновлюються підприємства [Електронний ресурс] / В. Рихліцький / Економічна правда. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/>.

28. Рзаєв Г.І. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів./ Г.І. Рзаєв, Д.О. Драгочинський // Науковий журнал Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. – 2019. – С. 62-65.

29. Родіна О.В. Сучасні підходи до визначення сутності категорії «витрати» / О.В. Родіна // Економіка і суспільство. Мукачівський державний університет. – 2017. Вип. 9. С. 1181 - 1185.

30. Скрипник М. І. Сутність витрат як економічної категорії. / М.І.Скрипник // Вісник ЖДТУ. Серія: «Економічні науки» – 2019. – Вип. 4 (50). – С. 159-165.

31. Скаско О. Методи обліку собівартості автотранспортних перевезень./ О. Скаско, Т. Недзельська // Формування ринкової економіки в Україні : збірник наукових праць. Львів. ЛНУ імені І. Франка, 2019. –№ 41. – С. 409-415.

32. Турченко М. О. Планування діяльності автотранспортного підприємства. Підручник. / М.О. Турченко, М.Д. Швець, М.Є. Кристопчук. – Рівне: НУВГП, 2013. – 299 с.

33. Трофімова Г. Теоретико-методичні підходи до трактування поняття «витрати». [Електронний ресурс] / Г. Трофімова, Є. Стариченко, Н. Коваль // Економічний дискурс – 2021. –Вип. 1-2. –С. 47–56. – Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2021-1-5>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансові результати діяльності ТОВ «КАМІІ ЛОГІСТИК»

Стаття	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	3	4	5
Дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)	5255	4958	6893
Податок на додану вартість	420	396,6	551,4
Акцизний збір			
Інші відрахування з доходу	21	17	27
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4814	4544,4	6314,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3573	3479	5229
Валовий:			
прибуток	1682	1479	1664
збиток	0	0	0
Інші операційні доходи			
Адміністративні витрати	-52,4	-38,4	-75,2
Витрати на збут	-3,6	-1,7	-5,1
Інші операційні витрати			
Фінансові результати від операційної діяльності			
прибуток	745	260	460
збиток			
Фінансові витрати	-3,5	-2,6	-4,6
Фінансові результати від звичайної діяльності			
прибуток	640	71	279
збиток			
Надзвичайні:			
доходи			
витрати			
Податок з надзвичайного прибутку			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
прибуток	640	71	279
збиток			

Елементи операційних витрат

Стаття	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	3	4	5
Матеріальні затрати	1455	1165	2422
Витрати на оплату праці	2003	2238	2634
Відрахування на соціальні заходи	749	843	973
Амортизація	60	48	36
Інші операційні витрати	332	480	445
Разом	4599	4774	6510

Додаток Б

Система показників оцінювання відносного рівня витрат підприємства

Назва показників	Формули розрахунку	Розшифровка позначень у формулах розрахунку показників
1	2	3
1. Показники узагальнюючої оцінки відносного рівня витрат підприємства		
1.1. Узагальнюючий показник відносного рівня операційних витрат підприємства	$P_{\text{взі}} = \frac{COB_i}{OD_i}$	COB _i - сукупні операційні витрати підприємства у і - ому періоді, грн.; OD _i - операційний дохід підприємства у і - ому періоді, грн.
1.2. Відносний рівень загальних витрат підприємства	$P_{\text{свзі}} = \frac{ЗВ_i}{ЗД_i}$	ЗВ _i - загальні витрати підприємства в і - ому періоді, грн.; ЗД _i - загальні доходи підприємства від усіх видів діяльності в і - ому періоді, грн.
1.3. Відносний нормований рівень витрат підприємства	$P_{\text{вн}} = \frac{COB}{COB + K \times E_n}$	<i>K</i> - середня за даний проміжок часу первісна вартість активів підприємства, що приймають участь у виготовленні його продукції, грн.; <i>E_n</i> - середньогалузева прибутковість інвестицій, частка одиниці.
1.4. Приведений відносний рівень витрат підприємства	$P_{\text{вп}} = \frac{COB + K \times E_n}{OD}$	
2. Динамічні показники оцінювання відносного рівня витрат підприємства		
2.1. Ендогенний відносний рівень витрат підприємства	$P_{\text{ве}} = \frac{COB (V_{\text{оф}}; V_{\text{цф}}; M_{\text{нф}}; B_{\text{нпф}})}{COB (V_{\text{оф}}; V_{\text{цф}}; M_{\text{нмін}}; B_{\text{нпмін}})}$	VOФ - вектор фактичних натуральних обсягів виготовлення продукції; VЦФ - вектор фактичних середніх значень цін на відповідні види продукції, грн.; MНФ - матриця фактичних норм витрат ресурсів на виготовлення відповідних видів продукції; Mнмін - матриця мінімально можливих норм витрат ресурсів на виготовлення відповідних видів продукції; Внпф - фактична величина непрямих витрат на виготовлення продукції, грн.; Внпмін - мінімально можлива величина непрямих витрат на виготовлення продукції, грн.
2.2. Ендогенний трендовий відносний рівень витрат підприємства	$P_{\text{вте}} = \frac{COB (V_{\text{об}}; V_{\text{цб}}; M_{\text{нб}}; B_{\text{нпб}})}{COB (V_{\text{об}}; V_{\text{цб}}; M_{\text{нмін}}; B_{\text{нпмін}})}$	VOб - вектор базових натуральних обсягів виготовлення продукції; Vцб - вектор базових середніх значень цін на відповідні види продукції, грн.
3. Показники тенденцій зміни фінансових результатів діяльності підприємства		
3.1. Еластичність витрат підприємства за чистим доходом	$e_{\text{чд}}^{\text{сн}} = \frac{(COB_1 - COB_0) / COB_0}{(OD_1 - OD_0) / OD_0}$	COB ₀ , COB ₁ - сукупні операційні витрати підприємства відповідно у базовому та звітному періодах, грн.; OD ₀ , OD ₁ - операційний дохід підприємства відповідно у базовому та звітному періодах, грн.

Продовження додатка Б

1	2	3
3.2. Граничний рівень витрат підприємства	$P_{\text{вз}} = \frac{COB_1 - COB_0}{OD_1 - OD_0}$	COB ₀ , COB ₁ - сукупні операційні витрати підприємства відповідно у базовому та звітному періодах, грн.; OD ₀ , OD ₁ - операційний дохід підприємства відповідно у базовому та звітному періодах, грн.
3.3. Граничний рівень витрат, з прив'язкою до рівня прибутково-сті виробництва	$P_{\text{вз}}^{\text{СК}} = \frac{COB_1 \times K_0 - COB_0 \times K_1}{OD_1 \times K_0 - OD_0 \times K_1}$	K ₀ , K ₁ - середня за даний період вартість основних засобів та оборотних коштів підприємства, які приймають участь у виготовленні його продукції, відповідно у базовому та звітному періодах, тис. грн.
4. Показники оцінки відносного рівня використання окремих видів витрат та аналізування динаміки цього рівня		
4.1. Відносний рівень певного виду поточних витрат підприємства	$P_{ei} = \frac{B_i}{B}$	B _i - величина і - ого виду витрат підприємства у даному періоді, грн.; B - розмір витрат з найменшим рівнем їх керованості у даному періоді, грн.
4.2. Показник співвідношення між поточними та інвестиційними витратами	$P_{\text{в}}^{\text{НК}} = \frac{COB}{K \times P_{\text{вн}}}$	COB - сукупні операційні витрати за певний період, грн.; K - середня за даний період вартість основних фондів та оборотних коштів підприємства, що приймають участь у виробництві його продукції, грн.;
4.3. Показники витрат на одиницю відповідного цим витратам виду ресурсів	$PB_i = \frac{B_i}{P_i}$	P _i - розмір і - ого виду ресурсів підприємства у даному періоді, грн.
4.4. Коефіцієнт еластичності розміру певного виду витрат відносно чистого доходу	$K_{\text{ев}} = \frac{B_{i1} - B_{i0}}{B_{i0}} \Big/ \frac{ЧД_1 - ЧД_0}{ЧД_0}$	B ₀ , B ₁ - розмір витрат і - ого виду відповідно у базовому та звітному періодах, грн.
4.5. Коефіцієнт еластичності відносного розміру певного виду витрат підприємства за відносним розміром його чистого доходу	$K'_{\text{ев}} = \frac{\frac{B_{i1}}{P_{i1}} - \frac{B_{i0}}{P_{i0}}}{\frac{B_{i0}}{P_{i0}}} \Big/ \frac{\frac{ЧД_1}{P_{i0}} - \frac{ЧД_0}{P_{i0}}}{\frac{ЧД_0}{P_{i0}}}$	P _i - розмір і - ого виду ресурсів підприємства у даному періоді, грн.; B ₀ , B ₁ - розмір витрат і - ого виду відповідно у базовому та звітному періодах, грн.; ЧД _і - чистий дохід від виготовлення одиниці і-ого виду продукції, грн.
4.6. Динамічний показник рівня витрат за певною їх групою, який передбачає прив'язку його розміру до зміни величини прибутку	$P_{\text{вд}} = \frac{\Delta B_i}{\Delta ЧД_{\text{вн}} - \Delta B_{\text{вн}}}$	ΔB _i приріст і - ого виду витрат у звітному періоді порівняно із базовим періодом, грн.; ΔЧД _{вн} - приріст чистого доходу підприємства викликаний приростом і - ого виду витрат, грн.; ΔB _{вн} - приріст усіх інших витрат внаслідок зростання і - того виду витрат, грн.
5. Показник оцінки складу та структури виробничої програми підприємства		
5.1. Модифікований відносний рівень операційних витрат підприємства	$P_{\text{взм}} = \frac{СП_i - M_i}{ЧД_i - M_i}$	СП _і - повна собівартість одиниці і - ого виду продукції, грн.; M _і - матеріальні витрати на виготовлення одиниці і - ого виду продукції, грн.; ЧД _і - чистий дохід від виготовлення одиниці і-ого виду продукції, грн.